

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania

„Zielone Sąsiedztwo”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Lokalna grupa działania: Stowarzyszenie LGD Zielone Sąsiedztwo współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii na lata 2014-2020. oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2023-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD przez firmę OMIKRON Mariusz Wachowicz, pomiędzy kwietniem, a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w co rocznie aktualizowanych planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością lokalną. W tym polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo” obejmuje obszar Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów, tj. Gminy Brwinów oraz Gminy Miejskiej Podkowa Leśna i Gminy Miejskiej Milanówek.

- Na terenie Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” w roku 2021 zamieszkiwało 9% więcej ludzi niż w roku 2015. Najwięcej przybyło ich w gminie Brwinów 4205 osób. Wyjątek stanowi gmina Podkowa Leśna, gdzie od roku 2015 ubyły 4 osoby.
- W ostatnich latach na terenach gmin należących do LGD odnotowano wzrost wydatków z budżetów gmin, co może świadczyć o bogaceniu się gmin. Największy wzrost od roku 2015 odnotowano w gminie Brwinów, bo prawie o 70%.
- Na terenach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” w roku 2021 było mniej osób objętych środowiskową pomocą społeczną jak w roku 2015. Największy spadek zaobserwowano w gminie Milanówek o 31%. W całym województwie o 43%.
- W całym województwie jak i w poszczególnych gminach wchodzących w skład LGD „Zielone Sąsiedztwo” liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne była niższa w roku 2021 jak w roku 2015.. Średnio o około 50%. Najwięcej osób bezrobotnych ubyło w gminie Brwinów (351) i w roku 2021 zarejestrowanych było 378 osób.
- Od roku 2015 sukcesywnie rozwijany był kapitał ludzki w postaci organizacji pozarządowych takich jak fundacje, stowarzyszenia. W każdej z gmin należących do LGD ilość działających organizacji pozarządowych wzrosła.
- Mieszkańcy podzieleni są w sprawie zadowolenia z warunków życia w gminach obszaru objętego LSR. 36% uważa, że ich gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogą realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby i taka sama liczba respondentów wyraża pogląd przeciwny.
- Ponad połowa ankietowanych (55%) deklaruje, że począwszy od 2016 roku, osobiście korzystała z infrastruktury, obiektów finansowanych ze środków unijnych, z czego 16% wszystkich odpowiadających korzystała z nich często. Prawie co czwarty badany ma trudności z wypowiedzeniem się na ten temat, natomiast 21% osób nie korzystała z tych obiektów.
- Infrastruktura drogowa to obszar, który w pierwszej kolejności dofinansowałoby mieszkańcy, gdyby to od nich zależało na co przeznaczyć dodatkowe środki finansowe. Prawie jedna trzecia ankietowanych zdecydowałoby się na wsparcie infrastruktury i oferty sportowej lub kulturalnej. Nieco niżej uplasowała się infrastruktura społeczna oraz promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki. Należy zaznaczyć, że w zapisach Strategii, z powodu niewielkich możliwości finansowych (ok. 7 mln środków na realizację całości zadań LSR) nie przeznaczono środków na zaspokajanie potrzeb w zakresie infrastruktury drogowej.
- Prawie ¼ ankietowanych pozytywnie oceniło funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, z czego nieco ponad połowa wszystkich odpowiadających oceniła je bardzo dobrze.

- W kwestii funkcjonowania biura LGD respondenci wypowiedzieli się przychylnie. 84% badanych uważa, że łatwo jest umówić się na spotkanie z pracownikami Biura, a 79% że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do Biura i że strona internetowa zawiera aktualne informacje. Ze stwierdzeniem, że godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów zgadza się prawie $\frac{3}{4}$ badanych, a tylko częściej niż co czwarty nie podziela tej opinii.
- 84% badanych uważa, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie, z czego 38% wszystkich odpowiadających twierdzi, że zdecydowanie tak było. Według 8% osób środki te raczej nie zostały wydane z korzyścią dla społeczności.
- Lokalna Grupa Działania jest obecna w społeczności od wielu lat. Druga już strategia realizowana na obszarze sprawiła, że rozpoznawalność Partnerstwa jest wysoka. Wśród ankietowanych dwie trzecie deklaruje, że zna Lokalną Grupę Działania "Zielone Sąsiedztwo".
- W latach 2008-2014 członkami LGD były dwie Gminy, tj; Gmina Brwinów i Miasto – Ogród Podkowa Leśna. Od roku 2015 do „Zielonego Sąsiedztwa” dołączyło Miasto Milanówek, tym samym, obecnie obszar realizacji Strategii pokrywa się z obszarem Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów.

	Str.
1. Wstęp	2
2. Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania	6
3.2. Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3. Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4. Pytania badawcze	7
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	18
5.3. Funkcjonowanie LGD	28
5.1. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	41
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	45
7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	52
8. Spis tabel i wykresów	56
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.....	58
9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:	58
9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	58
9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD	59
9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD	66
9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	77

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczność** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analitycznej:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnym ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie

niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w

wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 23 osoby.

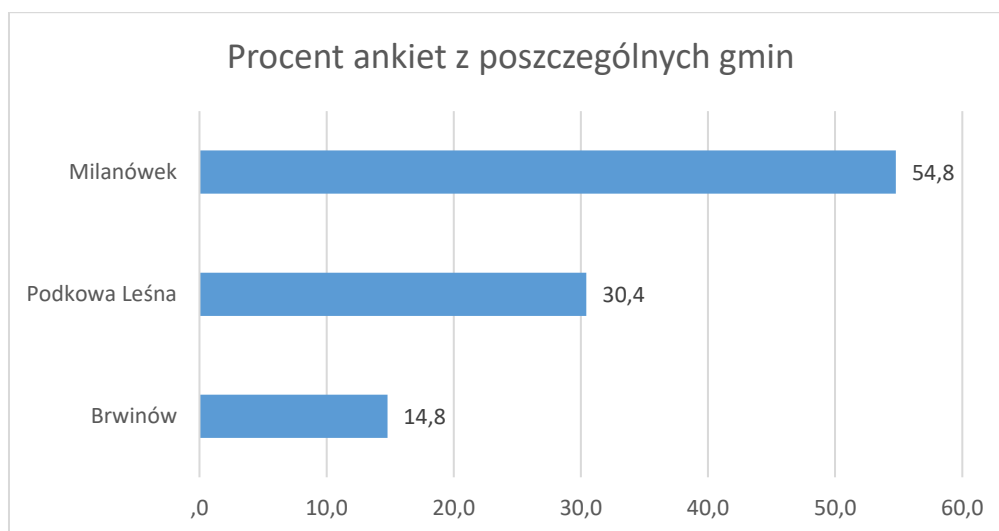
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 496 ankiet. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 255 ankiet. Weryfikacja dotyczyła wyłącznie braków danych poszczególnych ankiet. Odrzucono te ankiety, które miały zbyt wysoki odsetek niewypełnionych pytań (wynikało to z rezygnacji respondenta z dalszego wypełniania ankiety, np. poprzez zamknięcie okna przeglądarki). Metoda CAWI jest szybka i stosunkowo mało kosztowna, co miało znaczenie w projektowaniu niniejszego badania. Wadą, z kolei jest słaba kontrola nad doбором respondentów do próby, a tym samym stosunkowo niski poziom reprezentatywności próby względem populacji. W związku z tym, że to respondenci samodzielnie wchodzili na stronę internetową i klikali na link do ankiety ograniczyło możliwości wnioskowania z próby na populację z określonym prawdopodobieństwem. To, iż próba nie jest restrykcyjnie reprezentatywna, nie umniejsza wiarygodności i jakości zebranego materiału badawczego.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z Prezesem LGD
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

W roku 2021 na terenie Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” zamieszkiwało średnio około 9% więcej ludzi niż w roku 2015. Najwięcej przybyło ich w gminie Brwinów 4205 osób. Wyjątek stanowi gmina Podkowa Leśna, gdzie od roku 2015 ubyły 4 osoby.

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	5349114	5365898	5384617	5403412	5423168	5425028	5419721
Brwinów	25438	25744	26167	26385	26718	29515	29643
Milanówek	16371	16347	16398	16306	16416	16486	16520
Podkowa Leśna	3863	3853	3875	3854	3844	3872	3859
Suma	45672	45944	46440	46545	46978	49873	50022

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę to, że obraz demograficzny danego obszaru tworzy nie tylko liczba narodzin oraz zgonów, ale także przemieszczanie się ludności w obrębie regionu jak i wyjazdy z kraju, oraz wjazdy do niego, Patrząc na liczbę ludności pod tym kątem, najwięcej osób przybyło do gminy Milanówek 96, a ubyło w gminie Brwinów- 34. Średnio na terenie LGD od roku 2016 przybyło ludności o około 18%.

Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	b.d.	12950	13513	16702	18084	12197	12988
Brwinów	b.d.	235	353	187	349	218	201
Milanówek	b.d.	61	53	-20	154	51	157
Podkowa Leśna	b.d.	23	23	10	-13	28	18
Średnia dla gmin LGD	b.d.	106,3	143,0	59,0	163,3	99,0	125,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Nieznacznie spadła liczba ludności w wieku produkcyjnym, zarówno w całym województwie o ok. 6%, jak też w gminach wchodzących w skład LGD „Zielone Sąsiedztwo”, również o 6%. Największy spadek odnotowano w gminie Milanówek, najniższy w gminie Podkowa Leśna.

Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	61,4	60,7	60,1	59,5	59	58,6	58,3

Brwinów	61,2	60,5	59,8	59,1	58,5	58,1	57,9
Milanówek	59,8	59,3	58,5	57,9	57,3	56,6	55,9
Podkowa Leśna	55,6	55,2	54,2	54	53,5	53,5	53,9
Średnia dla gmin LGD	58,9	58,3	57,5	57,0	56,4	56,1	55,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2015- 2021 na terenie Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” wzrosła liczba osób w wieku senioralnym, średnio o ok. 16%. Jest to wynik porównywalny do całego województwa. Najbardziej liczba tych osób wzrosła w gminie Milanówek (20%), najmniej osób w wieku senioralnym przybyło w gminie Brwinów, niespełna 13%.

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	16,2	16,7	17,2	17,7	18,1	18,5	18,8
Brwinów	15,6	15,8	16,2	16,6	16,9	17,4	17,6
Milanówek	17,7	18,3	18,7	19,4	20,2	20,9	21,3
Podkowa Leśna	21,8	22,2	22,5	23	24	24,7	25,1
Średnia dla gmin LGD	18,4	18,8	19,1	19,7	20,4	21,0	21,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Zaobserwowano w ostatnich latach na terenach gmin należących do LGD wzrost wydatków z budżetów gmin, co może świadczyć o bogaceniu się gmin. Największy wzrost od roku 2015 odnotowano w gminie Brwinów, bo prawie o 70%.

Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	1125,12	1225,17	1392,14	1631,05	1701,83	1745,50	b.d.
Brwinów	1347,12	1344,33	1565,73	1677,27	2017,93	2017,97	2286,96
Milanówek	1254,49	1373,30	1449,99	1705,07	1789,06	1747,76	1637,88
Podkowa Leśna	2436,79	2140,88	2503,11	2812,84	2399,51	3901,45	3291,27
Średnia dla gmin LGD	1679,47	1619,50	1839,61	2065,06	2068,83	2555,73	2405,37

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” od roku 2015 spadła liczba osób objętych środowiskową pomocą społeczną. Największy spadek zaobserwowano w gminie Milanówek o 31%. W całym województwie o 43%.

Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	604	550	485	436	386	345	b.d.

Brwinów	425	390	382	361	324	286	b.d.
Milanówek	478	480	474	410	365	330	b.d.
Podkowa Leśna	357	346	339	377	314	287	b.d.
Średnia dla gmin LGD	420,0	405,3	398,3	382,7	334,3	301,0	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Równocześnie na terenach gmin wchodzących w skład LGD odnotowaliśmy wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej ogółem. Od roku 2015 w gminach Brwinów i Milanówek, wzrosła ona odpowiednio o 870 i 244 podmioty. Wyjątek stanowi gmina Podkowa Leśna, gdzie w roku 2021 było o 7 podmiotów mniej.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	766030	788008	809369	816423	854457	887329	927669
Brwinów	4074	4163	4240	4337	4558	4736	4944
Milanówek	2885	2895	2871	2871	2934	3017	3129
Podkowa Leśna	849	832	822	816	813	834	842
Suma dla LGD	7808	7890	7933	8024	8305	8587	8915
Średnia dla gmin LGD	2602,7	2630,0	2644,3	2674,7	2768,3	2862,3	2971,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Również wzrosła liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Średnio dla gmin od roku 2015 o 130 podmiotów, najwięcej w gminie Brwinów o 234 podmioty.

Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	1432	1469	1503	1511	1576	1636	1712
Brwinów	1602	1617	1620	1644	1706	1766	1836
Milanówek	1762	1771	1751	1761	1787	1831	1895
Podkowa Leśna	2198	2159	2121	2117	2115	2194	2223
Średnia dla gmin LGD	1854,0	1849,0	1830,7	1840,7	1869,3	1930,3	1984,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Czy dany region rozwija się dobrze, czy też nie, świadczy również liczba nowo zarejestrowanych podmiotów. Biorąc te dane w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, odnotowaliśmy, że liczba tych podmiotów nieznacznie wzrosła na terenach wchodzących w skład LGD. Najwięcej powstało ich od roku 2015 w gminie Brwinów (10%), a w gminie Podkowa Leśna bilans jest ujemny o 8%. Stały, pozytywny trend został zahamowany w związku z pandemią covid-19, co wyraźnie widać w przypadku wskaźników Brwinowa i Milanówka z 2020 roku.

Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	208	208	207	225	221	195	224
Brwinów	191	215	206	235	221	187	212
Milanówek	206	183	201	225	221	193	208
Podkowa Leśna	223	259	262	298	175	216	206
Średnia dla gmin LGD	206,7	219,0	223,0	252,7	205,7	198,7	208,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminach wchodzących w skład LGD „Zielone Sąsiedztwo” od roku 2015 sukcesywnie rozwijany był kapitał ludzki w postaci organizacji pozarządowych takich jak fundacje, stowarzyszenia. W każdej z gmin ilość działających organizacji pozarządowych wzrosła.

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	43	46	48	44	46	48	50
Brwinów	29	33	35	33	33	33	36
Milanówek	40	43	45	44	44	46	45
Podkowa Leśna	88	91	93	86	91	103	103
Średnia dla gmin LGD	52,3	55,7	57,7	54,3	56,0	60,7	61,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ilość bibliotek i ich filii na terenie Lokalnej Grupy Działania „Zielone Sąsiedztwo” od roku 2015 do 2021 utrzymuje się na tym samym poziomie. Liczby czytelników z roku na rok wzrastały, aż do roku 2020, gdy ograniczenia komunikacyjne związane z ogłoszoną pandemią znacząco zmieniły zachowania mieszkańców.

Tabela 11. Biblioteki i ich filie

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	961	957	953	953	958	946	941
Brwinów	2	2	2	2	2	2	2
Milanówek	1	1	1	1	1	1	1
Podkowa Leśna	1	1	1	1	1	1	1
Suma	4	4	4	4	4	4	4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Zarówno w całym województwie jak i poszczególnych gminach wchodzących w skład LGD „Zielone Sąsiedztwo” spadła liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Średnio o około 50%. Najwięcej osób bezrobotnych ubyto w gminie Brwinów (351) i w roku 2021 zarejestrowanych było 378 osób.

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo mazowieckie	216527	188910	154068	136545	123208	146375	129248
Brwinów	729	631	498	441	364	452	378
Milanówek	360	262	187	170	139	242	205
Podkowa Leśna	63	43	35	29	20	34	34
Suma dla LGD	1152	936	720	640	523	728	617
Średnia dla gmin LGD	384,0	312,0	240,0	213,3	174,3	242,7	205,7

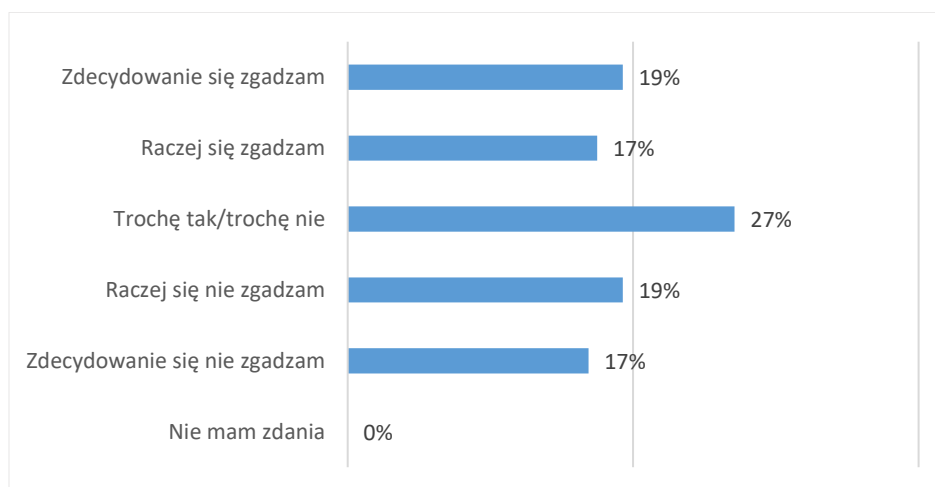
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

W kwestii zadowolenia z życia w gminie mieszkańcy są podzieleni po równo — 36% deklaruje, że ich gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogą realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby, z czego 19% wszystkich odpowiadających zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem, i taki sam odsetek respondentów ma przeciwne zdanie na ten temat. 27% badanych na pytanie czy ich gmina jest dobrym miejscem do życia udzieliła odpowiedzi „trochę tak, trochę nie”.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że podobne badanie – dotyczące warunków życia i jakości usług publicznych z inicjatywy LGD zostało przeprowadzone w 2014r. na terenie Gminy Brwinów oraz Miasta Podkowa Leśna. Zebrano 233 ankiety domostw w Podkowie Leśnej oraz 320 w Gminie Brwinów. Badaniem nie został objęty Milanówek, który wtedy jeszcze nie należał do LGD. Poprzednie tego typu badanie LGD przeprowadzała w 2011 r. Raporty i zakres pytań ankietowych były szersze, odmienne były także przyjęte metody badawcze. Uwzględniając te uwarunkowania, można by w celach analitycznych pokusić się o analizę i porównanie wyników bieżących badań ankietowych z uwzględnieniem tych z 2011 i 2014r, jednakże tego typu analiza przekracza zakres niniejszego raportu.

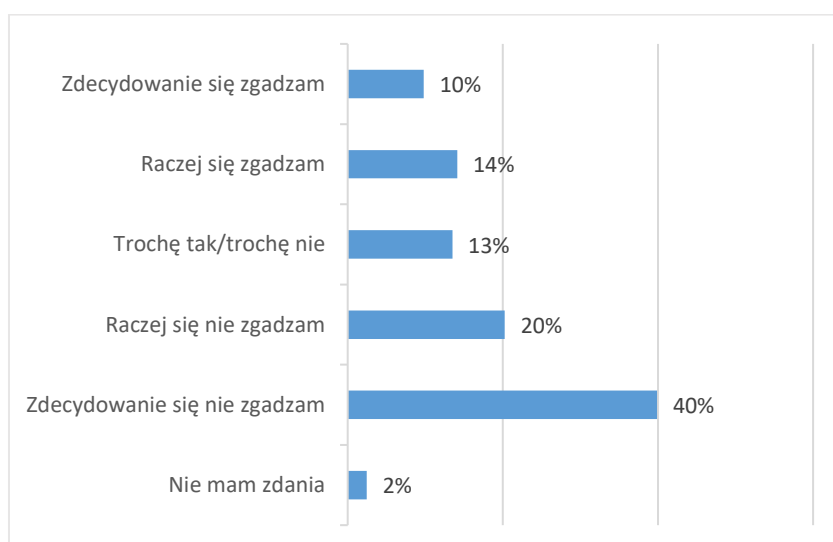
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

Prawie co czwarty ankietowany zgadza się ze stwierdzeniem, że od 2016 roku warunki do życia w ich gminie poprawiły się, jednakże to głos aż 60% respondentów jest w tej kwestii kluczowy — co piąta osoba raczej nie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 40% wszystkich odpowiadających zdecydowanie nie uważa, jakoby warunki do życia w ostatnich latach uległy poprawie. 15% ankietowanych nie zajęło jednoznacznego stanowiska w tej sprawie (odpowiedzi „trochę tak, trochę nie”, „nie mam zdania”).

Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

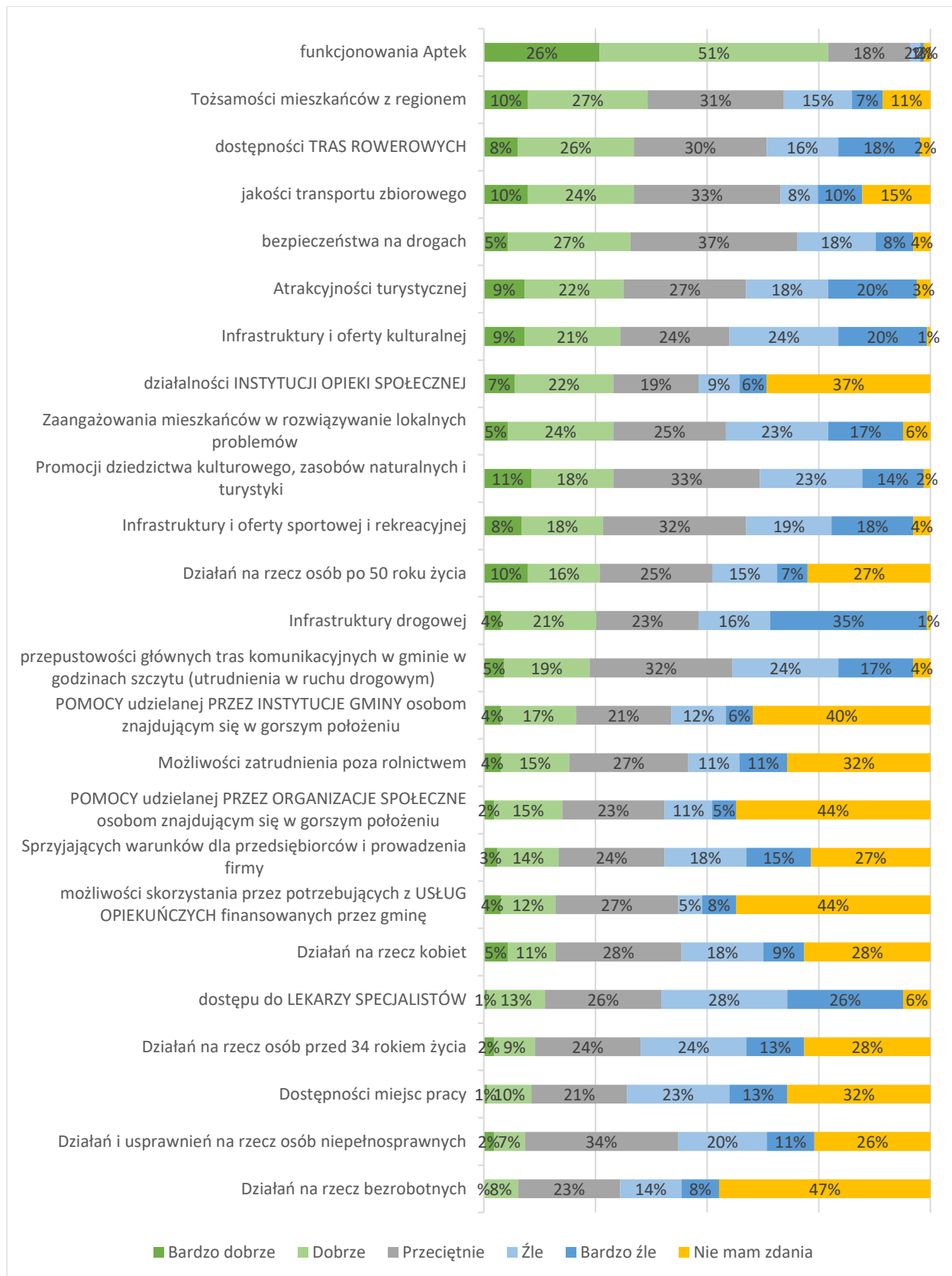
Źródło: badania własne

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę swojej gminy na poszczególnych płaszczyznach; Zdecydowanie najwyżej w poniższym zestawieniu znalazło się funkcjonowanie aptek (77% pozytywnych głosów), które pozostawia daleko w tyle inne obszary, bowiem druga w kolejności — tożsamość mieszkańców z regionem — otrzymała od badanych 36,6% pozytywnych głosów.

Nieco niżej w hierarchii plasuje się dostępność tras rowerowych oraz jakość transportu zbiorowego — obu tym obszarom ankietowani przydzielili 33,6% ocen dobrych i bardzo dobrych.

Najgorzej w poniższym zestawieniu wypada natomiast dostęp do lekarzy specjalistów oraz infrastruktura drogowa (kolejno 54% i 51% negatywnych wskazań). Nie najlepiej oceniono także gminę pod względem infrastruktury i oferty kulturalnej — 44% osób przyznało jej złe lub bardzo złe noty.

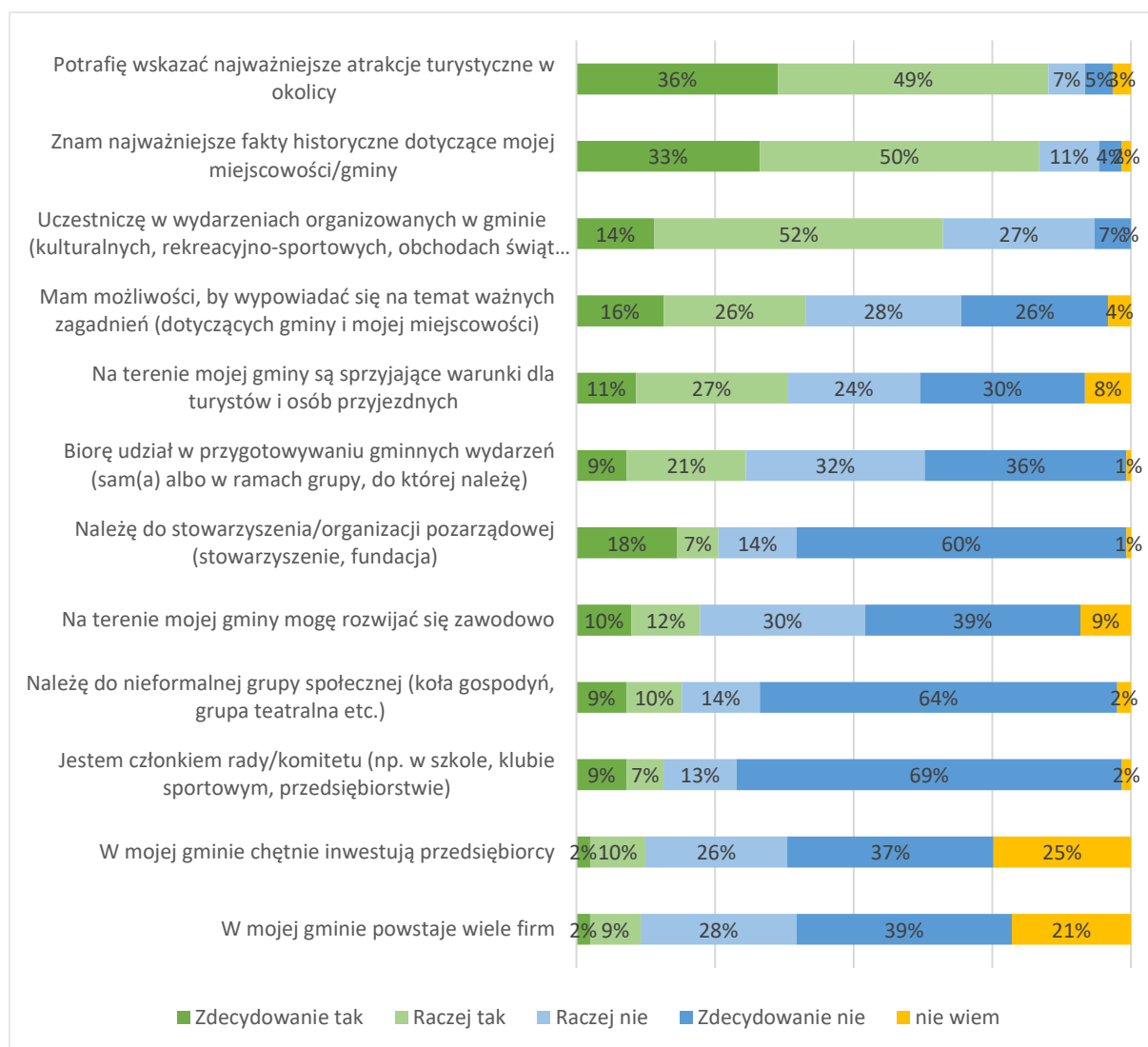
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach

Źródło: badania własne

Wiedza historyczna oraz umiejętność wskazania najważniejszych atrakcji turystycznych w okolicy to najmocniejsze strony mieszkańców - obszary te zaznaczyło odpowiednio 85% i 83,5% odpowiadających. Jeśli chodzi o zaangażowanie w życie społeczne, 1/3 ankietowanych uczestniczy w kulturalnych, rekreacyjno-sportowych wydarzeniach organizowanych w gminie, natomiast większość mieszkańców nie jest członkiem żadnej rady ani komitetu (83%), nie należy do nieformalnej grupy społecznej (79%), ani do stowarzyszenia bądź organizacji pozarządowej (74%).

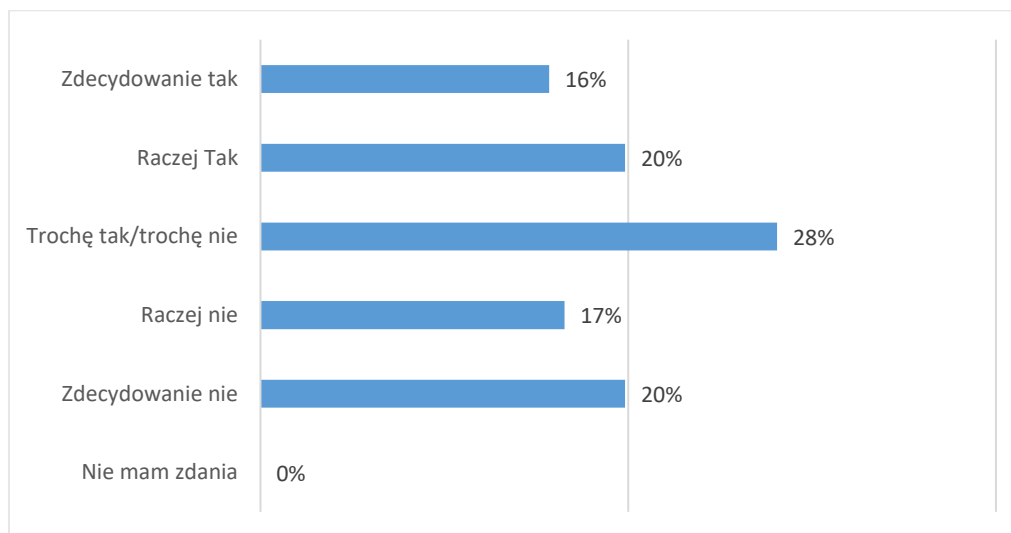
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy

Źródło: badania własne

Także w przypadku zadowolenia mieszkańców z warunków życia w gminie ankietowani są podzieleni niemal po równo — 36% osób na zadane pytanie odpowiedziało twierdząco (z czego co piąty ze wszystkich badanych raczej się zgadza), a 37% — przecząco (z czego co piąty ze wszystkich badanych zdecydowanie nie jest zadowolony z warunków życia w gminie). Odpowiedź „trochę tak, trochę nie” zaznaczyło 28% respondentów.

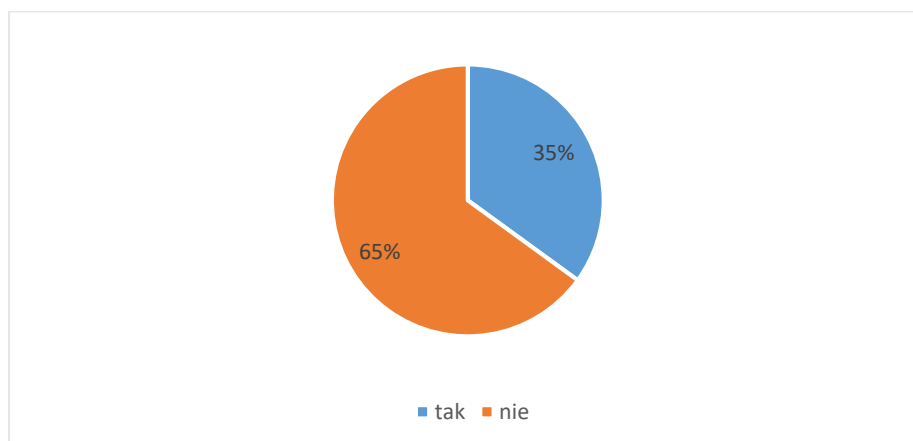
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

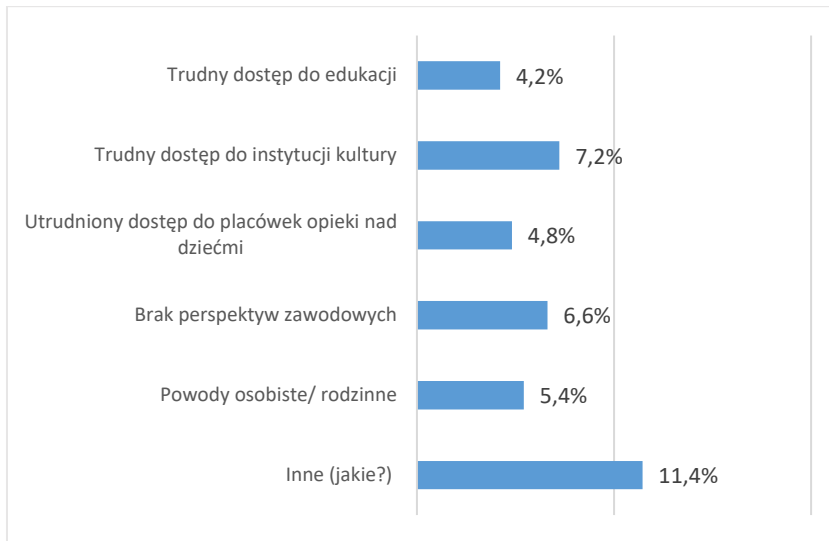
35% mieszkańców rozważa zmianę miejsca zamieszkania; jest to podyktowane przede wszystkim trudnym dostępem do instytucji kultury oraz brakiem perspektyw zawodowych. Poza powodami osobistymi jako kolejne argumenty przemawiające za wyprowadzką odpowiadający wskazują utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi oraz trudny dostęp do edukacji.

Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

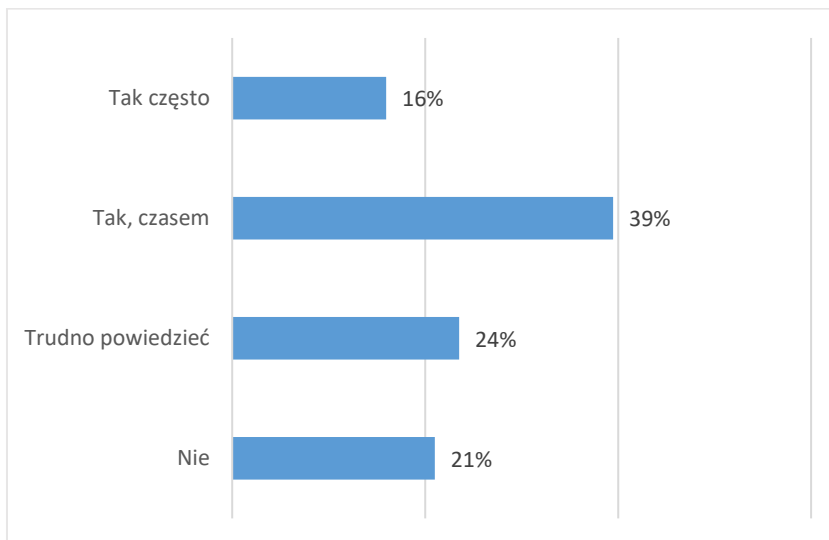
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania

Źródło: badania własne

Ponad połowa ankietowanych (55%) deklaruje, że począwszy od 2016 roku, osobiście korzystała z infrastruktury, obiektów finansowanych ze środków unijnych, z czego 16% wszystkich odpowiadających korzystała z nich często. Prawie co czwarty badany ma trudności z wypowiedzeniem się na ten temat, natomiast 21% osób nie korzystała z tych obiektów.

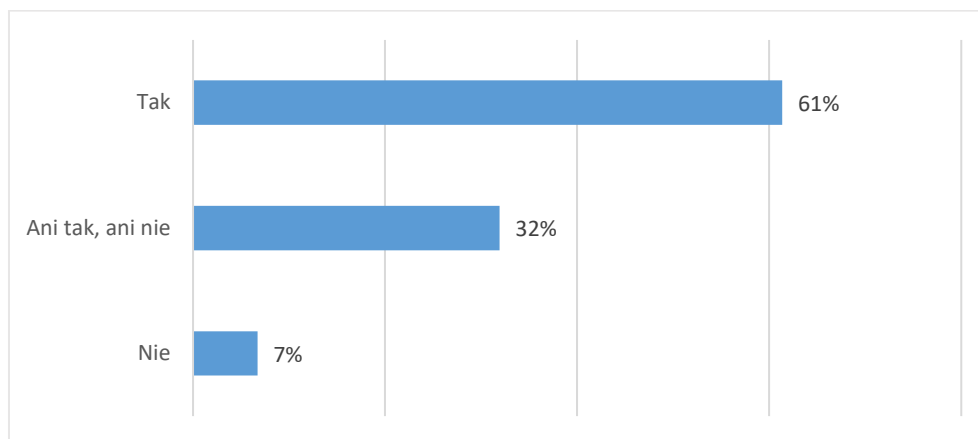
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

61% respondentów uważa, że projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Przeciwnego zdania jest zaledwie 7% badanych, natomiast prawie co trzeci ankietowany twierdzi, że wymienione projekty mieszkańców trochę interesują, a trochę nie.

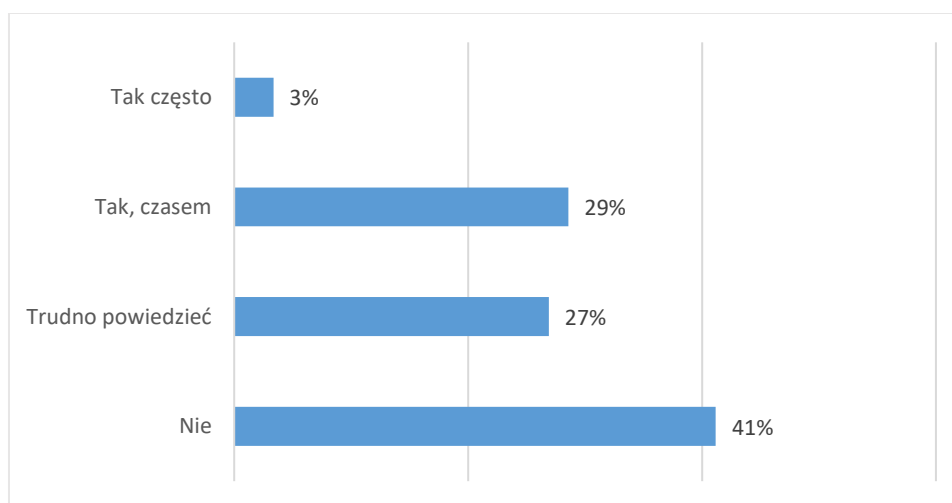
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Prawie co trzecia osoba w ostatnim roku osobiście korzystała ze szkoleń, spotkań, festynów finansowanych ze środków unijnych, podczas gdy aż 41% ankietowanych nie korzystało z wyżej wymienionych projektów. 27% respondentów zaznaczyło w tym temacie odpowiedź „trudno powiedzieć”.

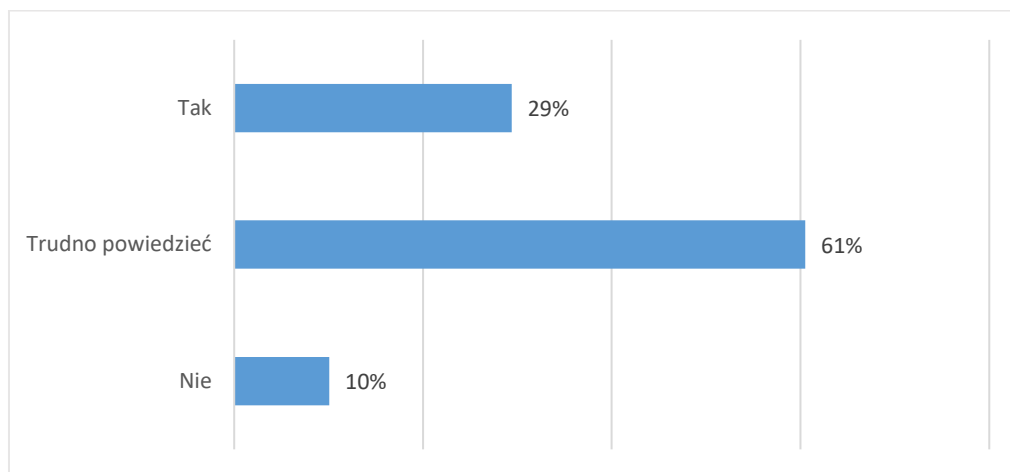
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Na pytanie, czy te projekty cieszą się zainteresowaniem mieszkańców twierdząco odpowiedziało 29% ankietowanych, a przecząco — co dziesiąty. Najwięcej osób (61%) ma trudności z wypowiedzeniem się jednoznacznie w tej kwestii.

Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

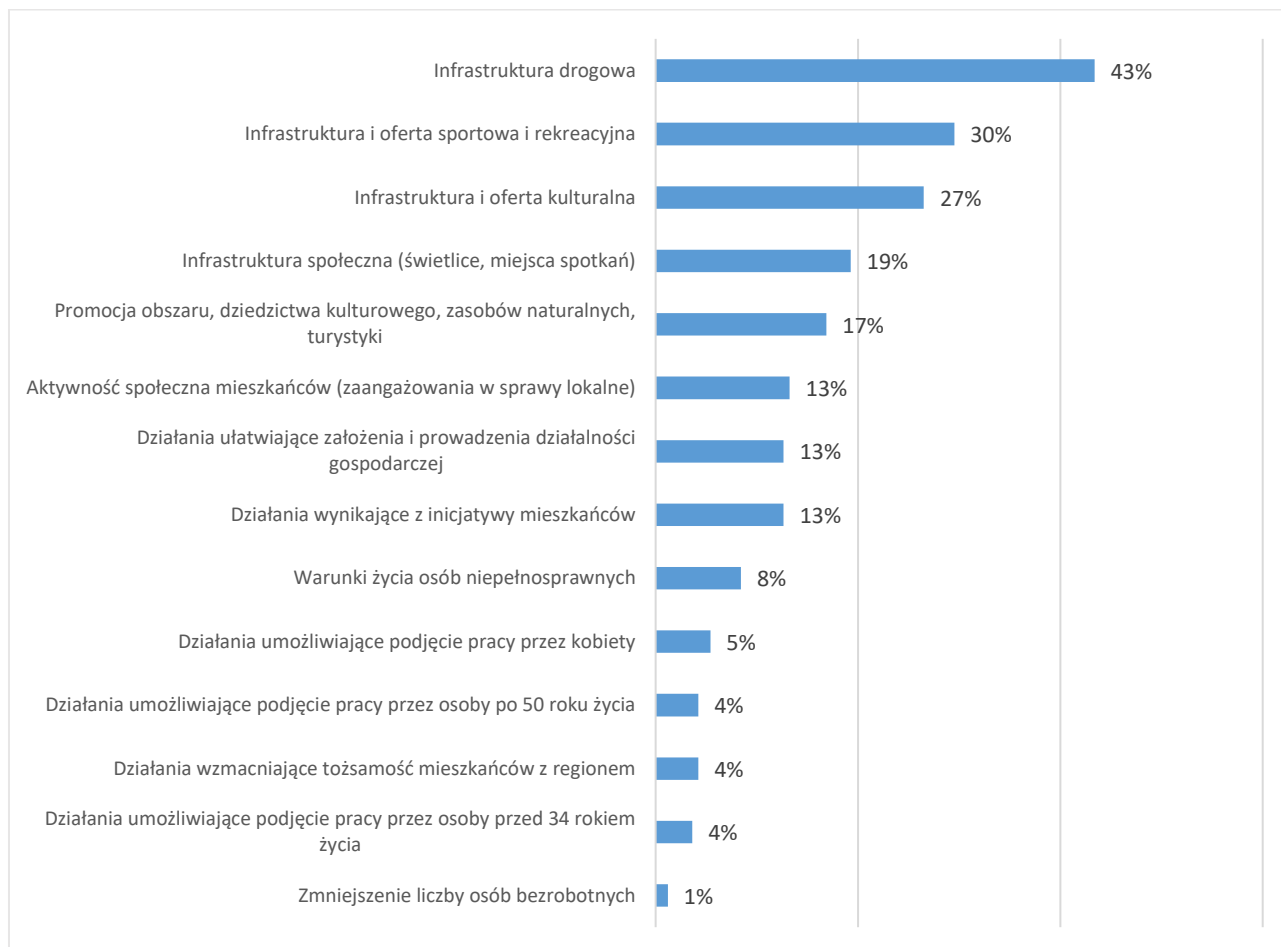

Źródło: badania własne

Infrastruktura drogowa to obszar, który w pierwszej kolejności dofinansowaliby mieszkańcy, gdyby to od nich zależało na co przeznaczyć dodatkowe środki finansowe (43% wskazań). 30% ankietowanych zdecydowałoby się na wsparcie infrastruktury i oferty sportowej, a 27% — tej kulturalnej. Nieco niżej plasuje się infrastruktura społeczna (19% wskazań) oraz promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki (17%). Po 13% respondentów przeznaczyłoby dodatkowe środki na aktywność społeczną mieszkańców, działania wynikające z inicjatywy lokalnej społeczności oraz te ułatwiające założenie i prowadzenie działalności gospodarczej.

Należy zaznaczyć, że w zapisach Strategii, z powodu niewielkich możliwości finansowych (ok. 7 mln środków na realizację całości zadań LSR) nie przeznaczono środków na zaspokajanie potrzeb w zakresie infrastruktury drogowej.

Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

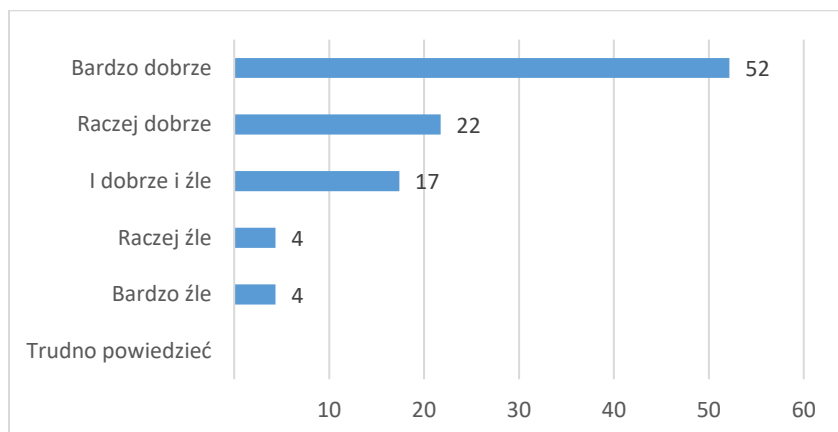
Źródło: badania własne

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Prawie ¾ ankietowanych pozytywnie oceniło funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, z czego nieco ponad połowa wszystkich odpowiadających oceniła je bardzo dobrze. 8% osób uznało, że LGD nie działa dobrze, a 17% — że funkcjonuje ona i dobrze, i źle.

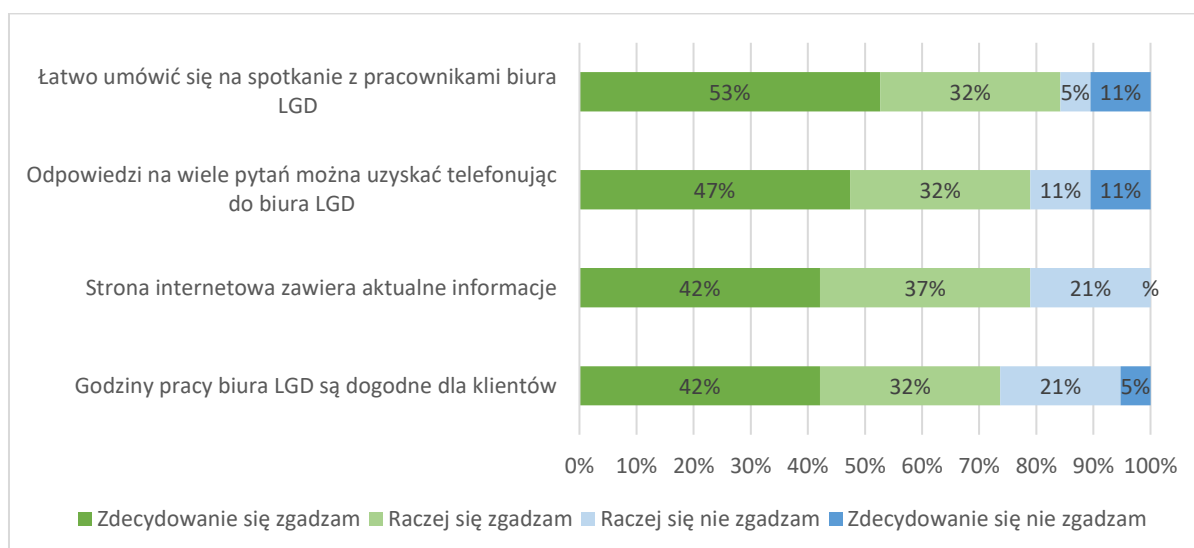
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Również w kwestii funkcjonowania biura LGD respondenci wypowiedzieli się przychylnie — 84% badanych uważa, że łatwo jest umówić się na spotkanie z pracownikami Biura, a 79% — że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do Biura i że strona internetowa zawiera aktualne informacje. Ze stwierdzeniem, że godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów zgadza się prawie ¾ badanych, a częściej niż co czwarty nie podziela tej opinii.

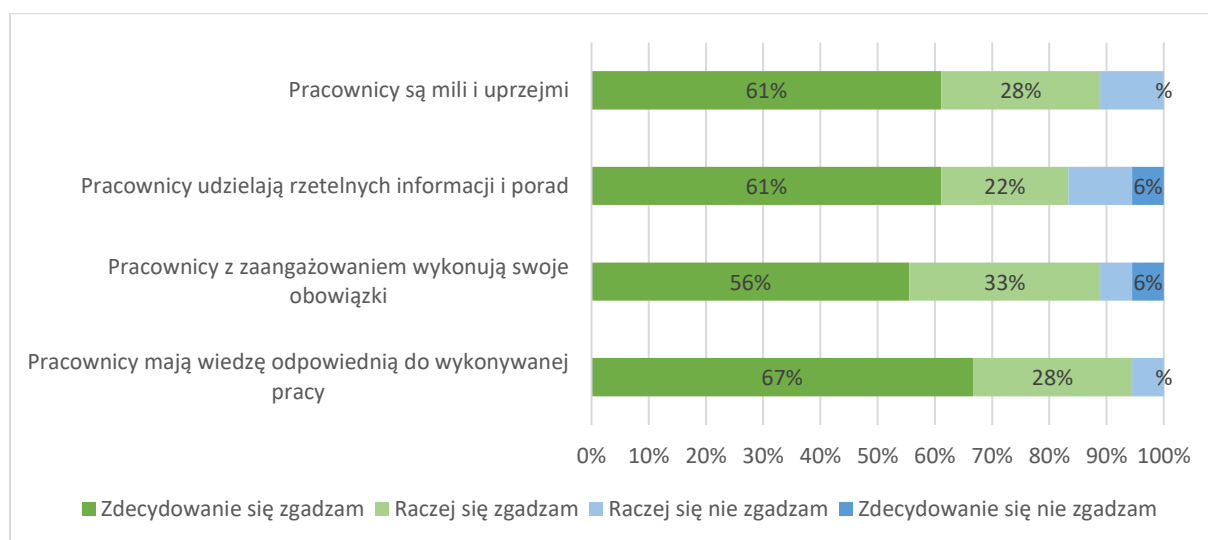
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: badania własne

Pozytywne oceny przyznano także pracownikom Biura — 94% ankietowanych stwierdziło, że mają oni wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy, a 89% — że są mili i uprzejmi oraz że wykonują swoją pracę z zaangażowaniem. Według 83% badanych pracownicy Biura udzielają rzetelnych informacji i porad, z czym natomiast nie zgadza się 17% ankietowanych.

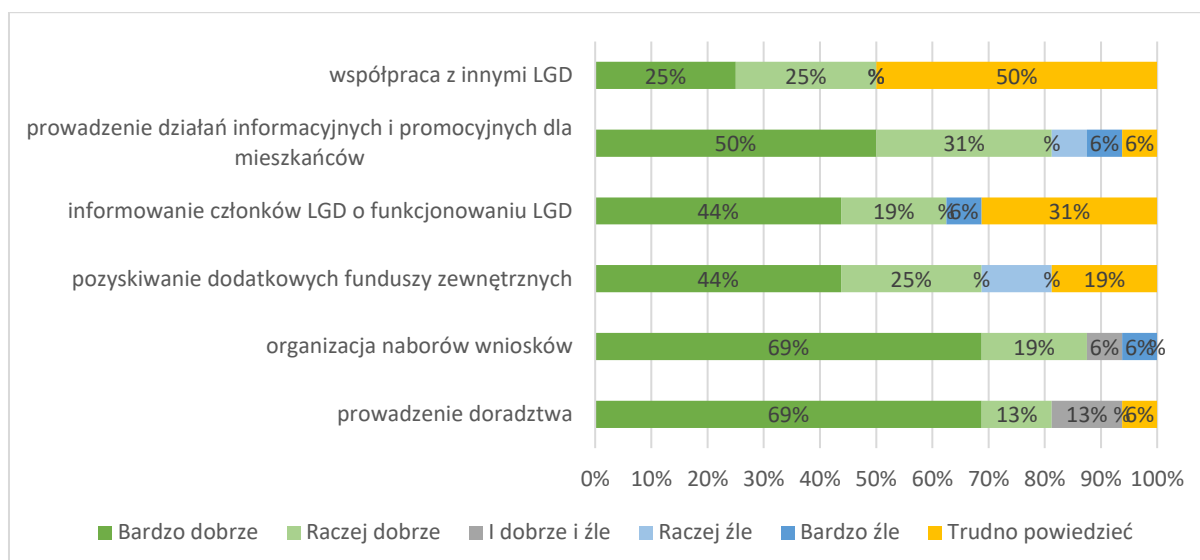
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Badani najbardziej doceniają funkcjonowanie biura LGD pod względem organizacji naborów wniosków — 88% „bardzo dobrych” i „dobrych” odpowiedzi. Prowadzenie doradztwa i działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców również otrzymały wysokie oceny (oba obszary po 81% pozytywnych wskazań). Jeśli chodzi o współpracę z innymi LGD, połowa ankietowanych odpowiedziała, że Biuro działa w tym zakresie dobrze, z czego co czwarty badany odpowiedział, że bardzo dobrze i taki sam odsetek - że raczej dobrze; druga połowa zdecydowała się na odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może sugerować brak dostatecznej wiedzy społeczności w tym zakresie. Najwięcej negatywnych głosów (13%) uzyskało pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych oraz prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców.

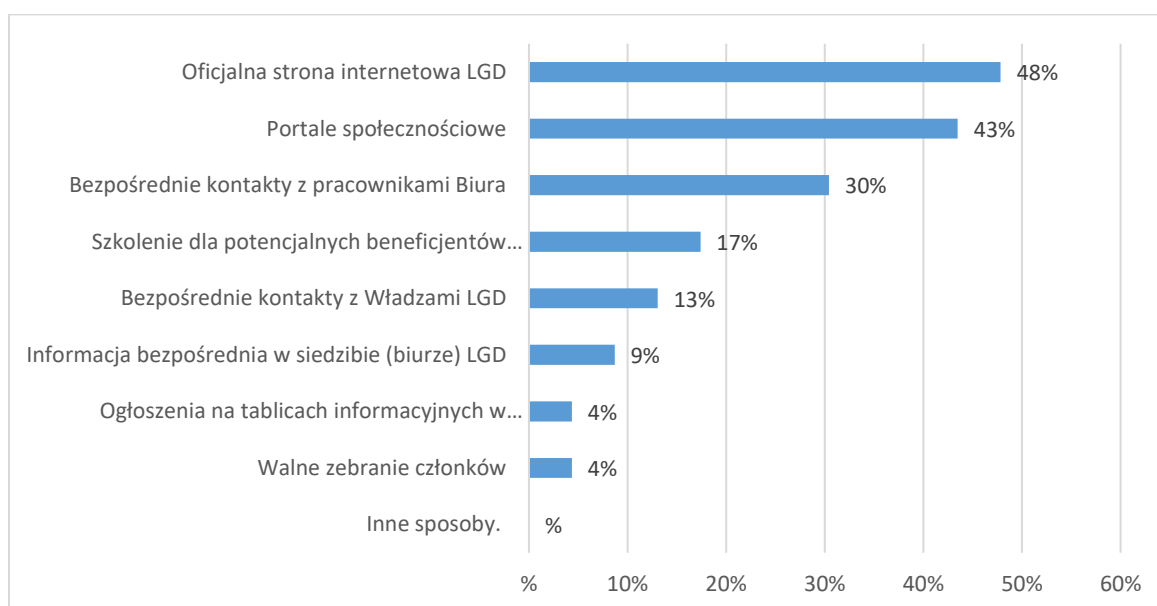
Wykres 16. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach

Źródło: badania własne

Głównym źródłem pozyskiwania informacji dotyczących funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest dla ankietowanych oficjalna strona internetowa — korzysta z niej w tym celu 48% badanych. Nieco niżej w poniższym zestawieniu plasują się portale społecznościowe (43% wskazań). 30% respondentów zdobywa takie informacje dzięki bezpośrednim kontaktom z pracownikami Biura. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych oraz walne zebranie członków to źródła informacji o funkcjonowaniu LGD, na których polega zaledwie 4% odpowiadających.

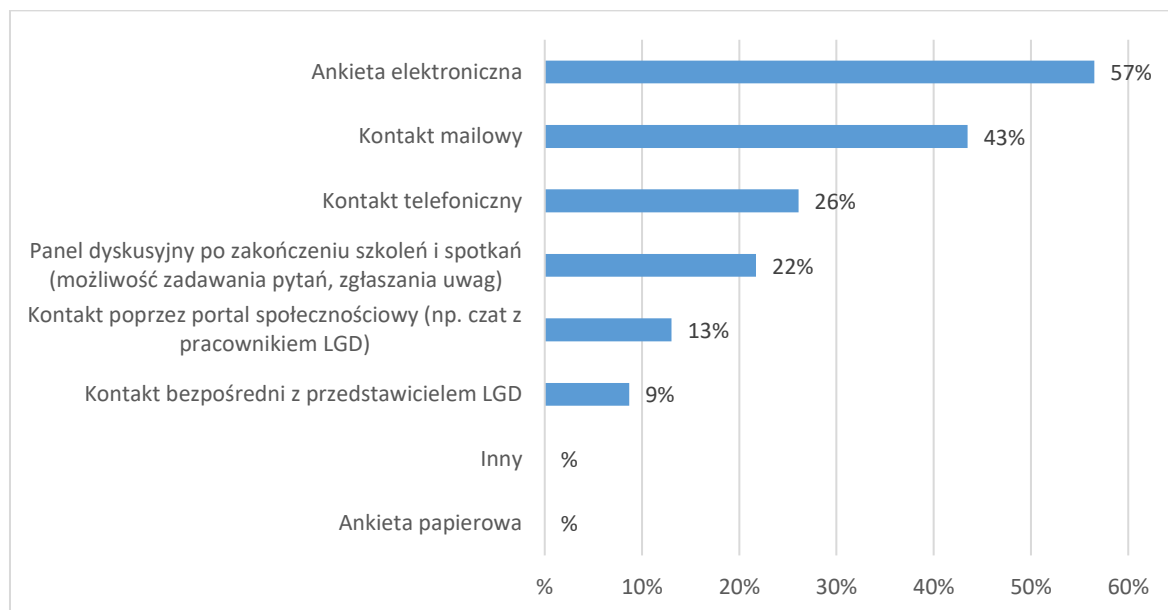
Wykres 17. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Ankieta elektroniczna to, zdaniem ankietowanych, najbardziej odpowiedni kanał przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD (57% wskazań). 43% respondentów wskazuje na kontakt mailowy, a 26% — na kontakt telefoniczny. Na samym końcu poniższego zestawienia znalazła się ankieta papierowa, której nie wskazał żaden respondent.

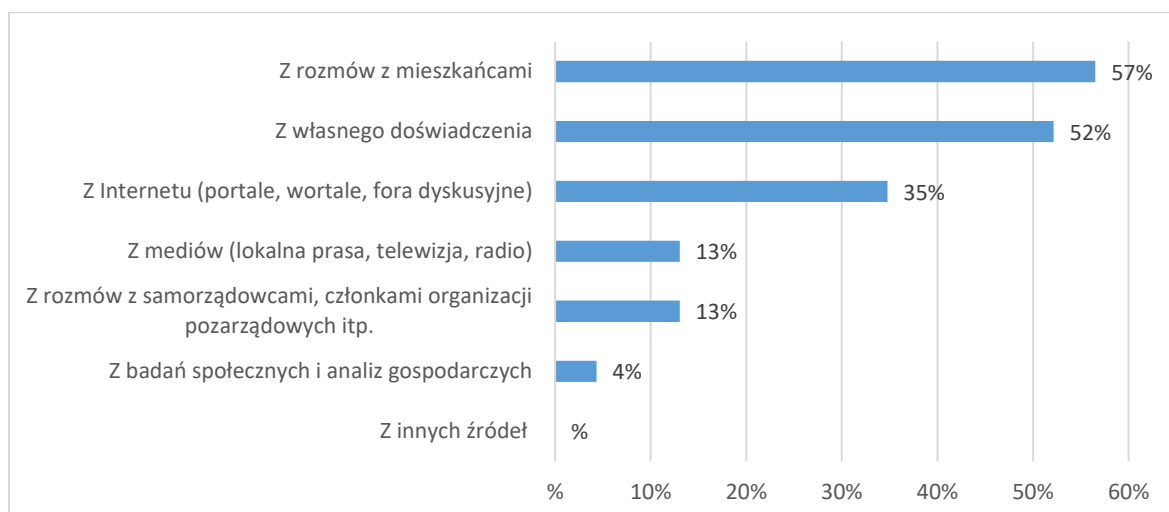
Wykres 18. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

Z rozmów z mieszkańcami informacje o ich potrzebach czerpie 57% ankietowanych, a 52% — z własnego doświadczenia. Internet to natomiast źródło informacji dla 35% ankietowanych. 13% respondentów deklaruje, że wiedzę o potrzebach mieszkańców pozyskuje z mediów lub z rozmów z samorządowcami. Badania społeczne i analizy gospodarcze nie cieszą się zainteresowaniem odpowiadających w tym zakresie (4% wskazań).

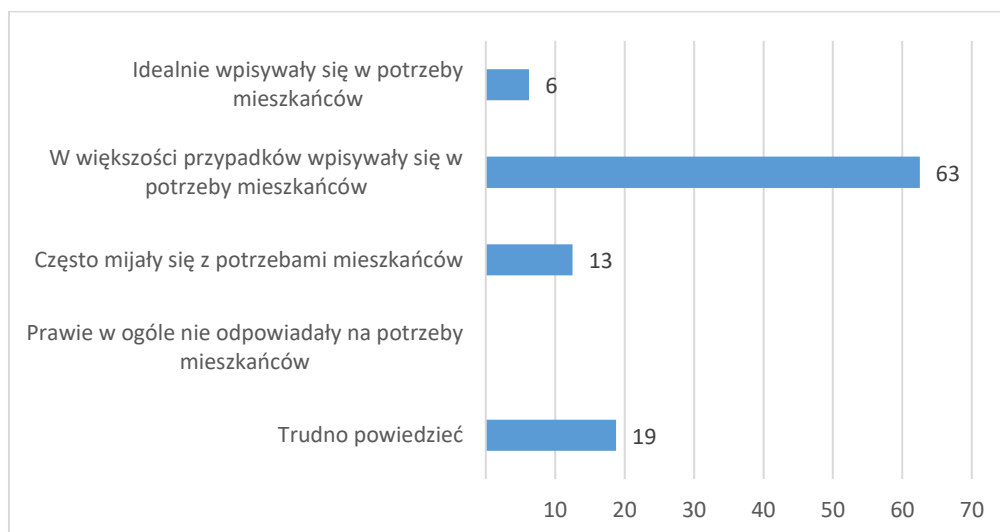
Wykres 19. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

Zdaniem 69% osób nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców; nie zgadza się z tym 13% ankietowanych, którzy uważają, że nabory te często miały się z potrzebami społeczności. 19% odpowiadających zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 20. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

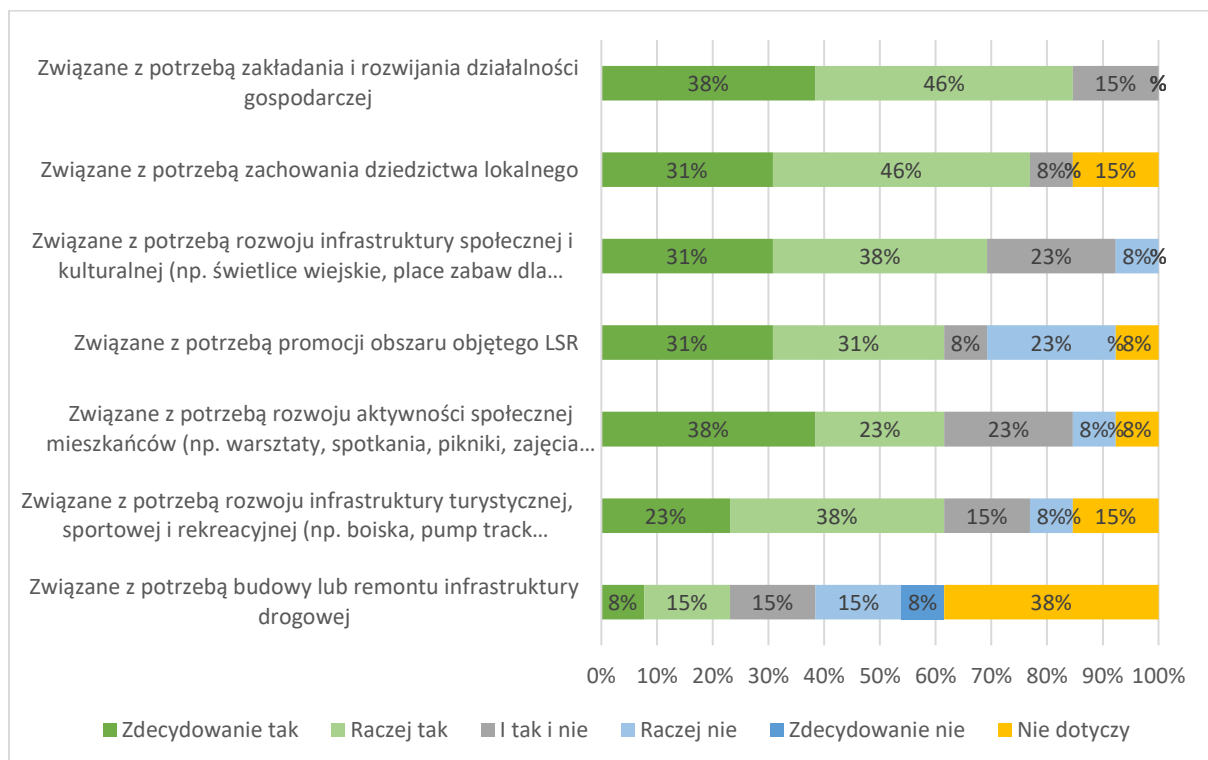

Źródło: badania własne

Realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej — takiej opinii jest 84,6% respondentów. Nabory wniosków przyczyniły się ponadto do rozwiązania problemów związanych z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego (76,9% głosów). 69,2%

ankietowanych twierdzi, że nabory wpłynęły na poprawę sytuacji infrastruktury społecznej i kulturalnej. 23% negatywnych głosów otrzymały natomiast kwestie budowy lub remontu infrastruktury drogowej oraz promocji obszaru objętego LSR.

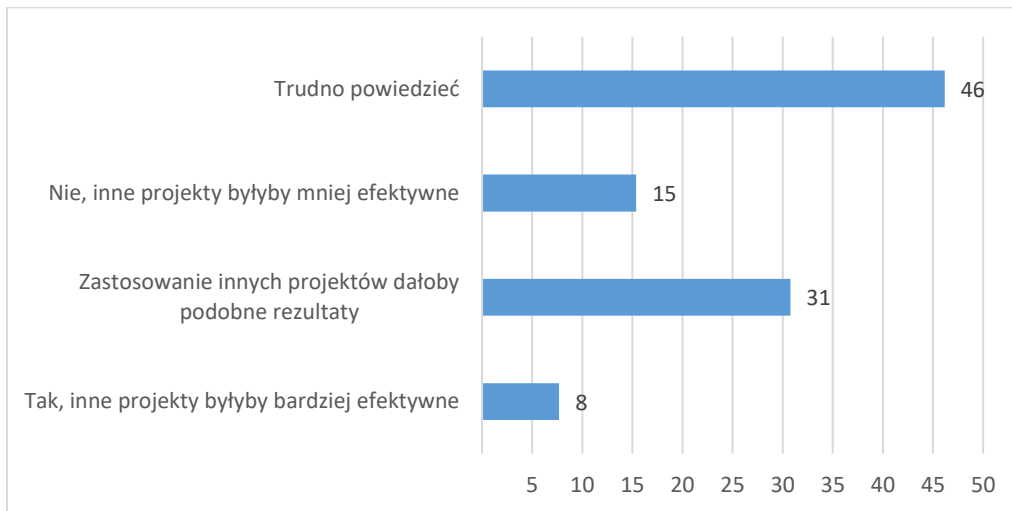
Wykres 21. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:

Źródło: badania własne

84% badanych uważa, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie, z czego 38% wszystkich odpowiadających twierdzi, że zdecydowanie tak było. Według 8% osób środki te raczej nie zostały wydane z korzyścią dla społeczności.

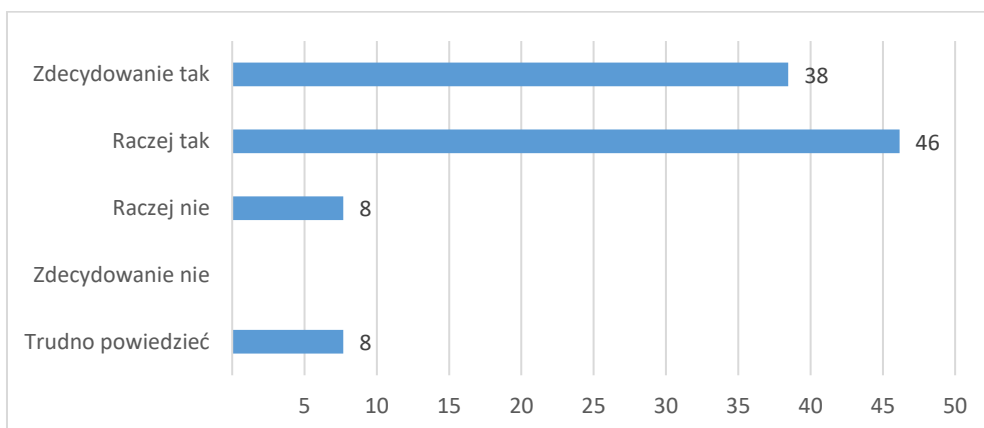
Wykres 22. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Źródło: badania własne

46% ankietowanych nie wie, jak odpowiedzieć na pytanie, czy za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne efekty; 31% twierdzi, że zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty, a 8% — że inne projekty byłyby bardziej efektywne. Przeciwnego zdania jest 15% respondentów.

Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

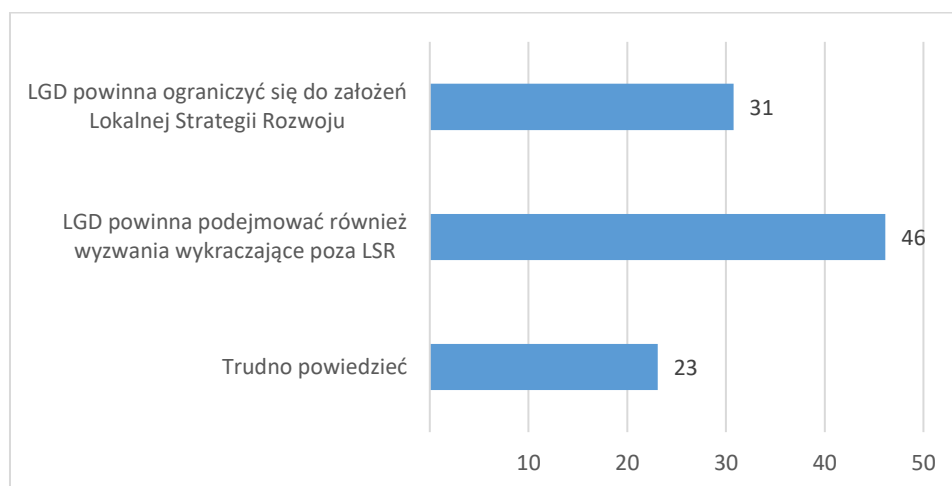

Źródło: badania własne

Wykres 23.

LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju — tak uważa 31% ankietowanych. Inaczej twierdzi 46% odpowiadających — według tej grupy LGD powinna podejmować również działania wykraczające poza LSR. 23% osób nie zajęło stanowiska w tej sprawie.

Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

LGD świadczy indywidualne, bezpłatne usługi doradcze. W latach 2016 – 2021 usługi doradcze w zakresie spotkań indywidualnych otrzymało ogółem 1 047 podmiotów (z czego 876 to osoby fizyczne, a 155 to instytucje).

Duże zainteresowanie doradztwem wynika z tego, że można za nie otrzymać dodatkowe punkty w ramach lokalnych kryteriów wyboru. Wnioskodawca otrzymał punkty jeśli wziął udział w szkoleniu/doradztwie przeprowadzonym przez LGD w ramach danego naboru. Dzięki temu rozwiązaniu wnioski składane do LGD są znacznie lepszej jakości i dają większą szansę na realizację i końcowe rozliczenie.

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone są badania satysfakcji. Wyniki satysfakcji są bardzo wysokie. Wskaźniki usług doradczych oceniane są jako: bardzo dobre. Badani wskazują, że treści przekazywane są w prosty, przejrzysty oraz rzeczowy sposób. Przydatność pozyskanych informacji przez wnioskodawców uzyskało najwyższe oceny. Jak również ocena udzielonego doradztwa w przeważającej ilości uzyskało ocenę bardzo dobrą.

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016-2021 zorganizowano 20 szkoleń, co przekłada się na 112 osobodni. Szkolenia kierowane do wewnątrz organizacji pozwalały pracownikom biura, członkom Rady i członkom Zarządu sprawniej wykonywać swoje zadania. Szkolenia dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, zasad wypełniania dokumentacji, zasad przygotowania i opracowywania biznesplanów dla operacji związanych z podejmowaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej.

Tabela 13. Szkolenia pracowników biura i członków organów LGD

	Szkolenia zrealizowane (osobodni)
2016	8
2017	5
2018	4
2019	3
2020	0
2021	0
suma	20

Źródło: dane LGD

Lokalna Grupa Działania prowadziła zróżnicowane działania komunikacyjne, docierając do różnych grup odbiorców. Głównym celem planu komunikacji w latach 2016 - 2021 było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Tego typu spotkania prowadzone były przed każdym naborem i pozwalały potencjalnym wnioskodawcom na zrozumienie zakresu konkretnego konkursu oraz zasad ubiegania się o wsparcie. Istotnym celem było również utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD, budowanie marki Stowarzyszenia.

Do realizacji powyższych celów LGD wykorzystwała cały arsenał narzędzi komunikacyjnych.

W celu promocyjnym organizowano spotkania promocyjno-informacyjne i imprezy lokalne, które zarazem promowały markę Stowarzyszenia. M. in. organizowano pikniki ekologiczne, na których przekazywano informację na temat pozyskiwania środków oraz działań ekologicznych prowadzonych przez LGD. Przy okazji imprez lokalnych promowano LGD na stoiskach promocyjnych. Prowadzono warsztaty wspierające i promujące obszar, na którym działało Stowarzyszenie (m. in. w ramach zrealizowanego projektu w ramach KSOW z LGD Ziemia Chełmońskiego – „Postaw na zrównoważoną promocję regionu”). Stowarzyszenie rokrocznie bierze aktywny udział w Festiwalu Otwarte Ogrody w Podwarszawskim Trójmieście Ogrodów, w dożynkach czy w imprezie lokalnej „Dni Miast”. Stowarzyszenie co roku organizuje wydarzenia w ramach akcji edukacyjno-ekologicznej „Wspieramy pszczoły”.

Współpracuje również przy wydarzeniach społecznych z CKiIO w Podkowie Leśnej oraz wspiera wydarzenia współorganizowane cyklicznie przez Bibliotekę w Brwinowie. LGD współpracuje z lokalnymi stowarzyszeniami i organizacjami nieformalnymi i zaprasza je do partnerstwa w projektach na rzecz dobra wspólnego. Istotnym i trwałym aspektem działań LGD jest wspieranie lokalnych liderów. Jednocześnie LGD prowadziło promocję firm zakładanych ze wsparciem PROW na obszarze PTO na stronie internetowej LGD „Zielone Sąsiedztwo” oraz na jej stronie Facebook. Wszystkie te działania promowały zarazem markę Stowarzyszenia oraz aktywizowały mieszkańców obszaru, na którym LGD prowadzi działalność. Przygotowano i wydrukowano ulotkę informacyjną (1000 szt.), mapy obszaru, wydawano Newsletter informujący o bieżących działaniach Stowarzyszenia, opracowano tematyczne kwesty w kilku językach.

Korzystano z mediów elektronicznych i tradycyjnych. Systematycznie zamieszczano artykuły w prasie lokalnej i artykuły na stronie internetowej LGD, w tym na FB oraz stronach urzędów gmin.

Umieszczano specjalne w tym celu przygotowane i drukowane ogłoszenia lub ulotki na gminnych tablicach informacyjnych oraz w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. Zamieszczano informacje na stronie internetowej LGD oraz mediach społecznościowych (m. in. na portalu turystyczno-promocyjnym), których zasięg jest ogólnopolski.

Najbardziej efektywnym narzędziem promocyjno – informacyjnym okazał się Facebook zainstalowany jako część strony WWW LGD. Odnotowano 21 115 wyświetleń, zasięg strony FB to 16 535 osób. Opublikowano ponad 1 400 postów. Najatrakcyjniejsze posty przekraczają 700 wyświetleń. Ilość polubień to prawie 1000osób/ z czego 73% to kobiety, 27% mężczyźni/ Ilość obserwatorów 1096 użytkowników.

Do zbadania efektywności działań informacyjnych i konsultacyjnych wykorzystywano ankiety elektroniczne i papierowe. Bieżąca analiza ich wyników pozwalała na dopasowanie jakości i intensywności działań komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie LGD „Zielone Sąsiedztwo” liczy 49 członków indywidualnych i instytucjonalnych (stan na podstawie - LSR na lata 2014-2020), w tym 9 osób pochodzi z sektora publicznego, 32 osób z sektora społecznego, 8 członków to przedsiębiorcy. Na styczeń 2023r – stan 33 osoby.

W latach 2016 – 2021 pięcioosobowy Zarząd spotkał się 57 razy. Odbyły się 8 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Oprócz kwestii związanych z funkcjonowaniem i rozliczaniem Stowarzyszenia zebrania dotyczyły także aktualizacji LSR. Rada LGD spotykała się 13 razy.

Tabela 14. Zebrania organów LGD

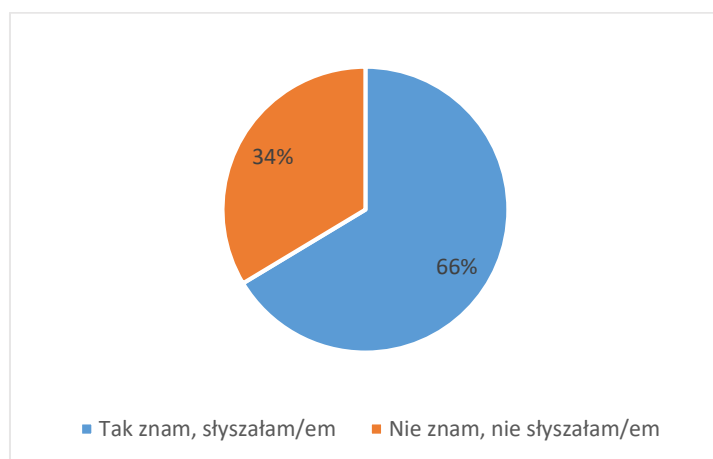
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	12	2	1
2017	12	2	2
2018	12	2	2
2019	11	2	1
2020	4	4	1
2021	6	1	1
suma	57	13	8

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Lokalna Grupa Działania jest obecna w społeczności od wielu lat. Druga już strategia realizowana na obszarze sprawiła, że rozpoznawalność Partnerstwa jest wysoka. Wśród ankietowanych dwie trzecie deklaruje, że zna Lokalną Grupę Działania "Zielone Sąsiedztwo".

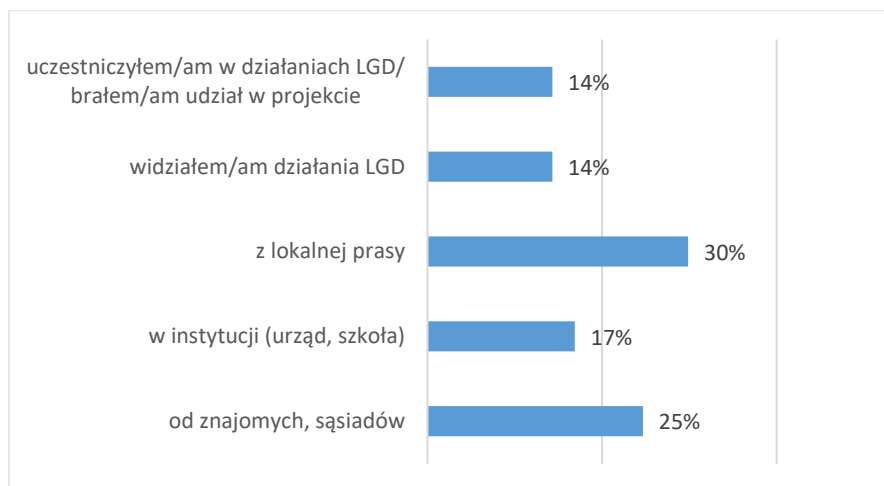
Wykres 25. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Zielone Sąsiedztwo"?

Źródło: badania własne

Głównym źródłem wiedzy o LGD jest lokalna prasa. . Innymi kanałami poznania Stowarzyszenia są rozmowy ze znajomymi i sąsiadami oraz instytucje takie jak urząd lub szkoła. Znaczna część respondentów wskazuje na uczestnictwo w działaniach inicjowanych przez Stowarzyszenie jako źródło informacji o LGD

Wykres 26. W jaki sposób dowiedziały się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno-informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych. Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw i działalności.

Istotnym osiągnięciem LGD jest partnerstwo w dwóch międzynarodowych projektach. LGD „Zielone Sąsiedztwo” jest partnerem dwóch międzynarodowych projektów naukowo-badawczych - SHERPA i POLIRURAL we współpracy z partnerami zagranicznymi, koordynowanymi przez European Rural Development Network. Celem pierwszego projektu (SHERPA) jest włączenie społeczności lokalnych do debaty na temat przyszłości obszarów wiejskich oraz małych społeczności oraz roli polityki w kształtowaniu pozytywnych zmian. Drugi z nich (POLIRURAL) w oparciu o platformy funkcjonujące w całej UE i tworzone przez różne grupy interesariuszy, ma wypracować rekomendacje dla wszelkich obszarów polityki UE związanych z sytuacją obszarów wiejskich. Jednocześnie od 2014 roku LGD jest ambasadorem w projekcie FIO Mazowsze Lokalnie oraz w ramach ośrodka Działaj Lokalnie.

Do ważnych przedsięwzięć LGD, należy zaliczyć między innymi działania dotyczące aktywizacji, w ramach których zorganizowano wiele warsztatów, spotkań szkoleniowych i imprez lokalnych we współpracy z samorządami lub stowarzyszeniami. Prowadzone były cykliczne bezpłatne zajęcia pozalekcyjne z Podstaw Elektroniki i Programowania w ramach partnerstwa w Projekcie Miasta Podkowa Leśna „Podkowa Leśna = Human Smart Town”. Prowadzone są projekty szkoleniowo-doradcze dedykowane aktywnym osobom i lokalnym organizacjom wspierającym rozwój kompetencji liderów potrzebnych w prowadzonych organizacjach pozarządowych. Razem w partnerstwie z CKiIO w Podkowie Leśnej odbył się cykl filmów promujących dziedzictwo lokalne – „Miejsca i ludzie PTO”. Z okazji 10 rocznicy LGD

zorganizowano ogólnodostępny „Sylwester z Tańcami w kręgu”. Impreza popularyzowała działalność LGD, a zarazem aktywizowała mieszkańców.

Jednocześnie przedstawiciele Stowarzyszenia wzięli udział w zagranicznych wizytach studyjnych do Hiszpanii, Anglii, Austrii, Włoch oraz Szwecji i Litwy oraz do Belgii. Przedstawiciele LGD w latach 2016-19 uczestniczyli w szkoleniach w ramach Targów w Kielcach.

Ponadto LGD współuczestniczy w kilku partnerstwach lokalnych i ponadlokalnych.

W celu promocji swoich działań LGD umieszczała artykuły w prasie lokalnej o działaniach Stowarzyszenia i informujące o stanie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

LGD jest partnerem programu „Działaj Lokalnie” - przedsięwzięcia Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności (PAFW) przy Ośrodku Działaj Lokalnie – Stowarzyszeniu „Europa i My” z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim. Głównym celem Programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego

Przedstawiciel LGD współpracując ze Stowarzyszeniem Europa i My jest także członkiem kapituły nagrody „Żurawie Powiatu Grodziskiego” – wydarzenia promującego aktywność obywatelską w Powiecie Grodziskim.

5.1. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

Realizacja rzeczowa postępuje zgodnie z planem. Do osiągnięcia pozostało jeszcze kilka wskaźników, ale na większość operacji podpisano już umowy. W przypadku podejmowania działalności gospodarczej brak osiągnięcia wskaźników wynika z przyznania LGD dodatkowych funduszy związanych z wydłużeniem okresu programowania. Ogłoszony z końcem 2022 roku nabór pozwala mieć nadzieję na pełną realizację wszystkich wskaźników. Świadczyć może o tym doświadczenie i zaangażowanie pracowników biura. Z drugiej strony, czas jaki zwykle zajmuje weryfikacja wniosków w Urzędzie Marszałkowskim nie sprzyja wnioskodawcom. W przypadku niepodpisania umowy lub rozwiązania takowej zabraknie możliwości ogłoszenia kolejnego naboru.

Tabela 15. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
I.1.1 Wsparcie powstawania nowych i rozwój istniejących innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych.	Liczba operacji obejmujących rozwój w tym wyposażenie obiektów należących do podmiotów działających w sferze kultury, turystyki, rekreacji i lokalnej gospodarki.	Szt.	4	75	25
I.2.1 Projekty innowacyjne dla mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców, przyczyniające się do wzmocnienia kapitału społecznego i rozwoju produktów lokalnych.	Liczba projektów ukierunkowanych na rozwój produktów lokalnych oraz integrujących społeczność lokalną.	Szt.	5	100	60
I.3.1 Wsparcie rozwoju i powstawania nowych przedsiębiorstw.	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Szt.	72	54,66	41,66

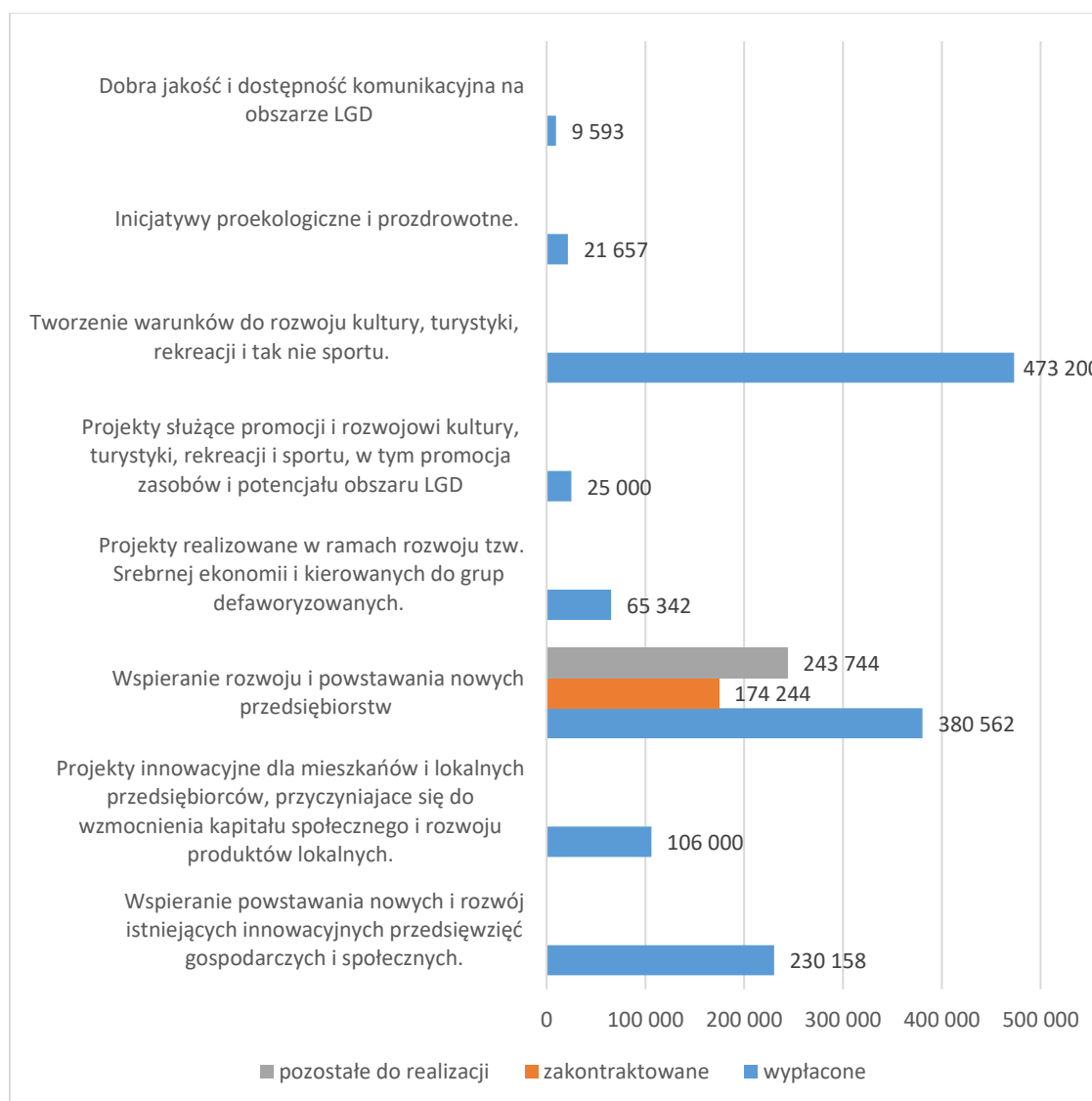
	Liczba operacji dotyczących rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	7	100	85,87
I.4.1 Projekty realizowane w ramach rozwoju tzw. Srebrnej ekonomii i kierowanych do grup defaworyzowanych.	Liczba operacji skierowanych do grup defaworyzowanych.	Szt.	3	100	33,33
II.1.1 Projekty służące promocji i rozwojowi turystyki, rekreacji i sportu, w tym promocja zasobów i potencjału obszaru LGD .	Liczba projektów z zakresu promocji walorów środowiska naturalnego i przyrodniczego	Szt.	1	100	100
II.2.1 Tworzenie warunków do rozwoju kultury, turystyki, rekreacji i sportu.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury tworzących niekomercyjną ofertę kulturalną, turystyczną i rekreacyjną	Szt.	5	40	0
II.3.1 inicjatywy proekologiczne i prozdrowotne.	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu, promowanie postaw ekologicznych i prozdrowotnych	Szt.	1	100	0
II.4.1 Dobra jakość i dostępność komunikacyjna na obszarze LGD.	Liczba operacji z zakresu promocji transportu zbiorowego i alternatywnych sposobów komunikacji.	Szt.	1	100	100

Źródło: dane LGD

Postęp finansowy

Praktycznie wszystkie zadania finansowe zostały już ukończone. Jedynie w przypadku wsparcia przedsiębiorczości LGD czeka na rozliczenie operacji na rozwój firm i na premie. Podejmowanie działalności gospodarczej to temat naboru ogłoszonego z końcem obecnego roku. Odpowiednia liczba wnioskodawców i dobrej jakości wnioski nie gwarantują pozytywnego zakończenia operacji. Najważniejszym czynnikiem jest obecnie czas. Długotrwałe procedury weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim sprawiają, że pomiędzy napisaniem wniosku, a rozpoczęciem jego realizacji upływa ponad pół roku (a nierzadko nawet rok). W sytuacji niepewności gospodarczej, inflacji i problemów z dostępnością towarów przeciąganie terminów skutkować może dezaktualizacją kosztorysów i biznesplanów. W niektórych przypadkach zmiany są na tyle istotne, że uniemożliwiają realizację operacji.

Wykres 27. Realizacja finansowa – stan na 31.12.2021 r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

Do roku 2021 LGD „Zielone Sąsiedztwo” zrealizowała jeden projekt współpracy. Projekt prowadzony był w latach 2019 - 2021 pod nazwą: *Kluby Inteligencji Finansowej*. Partnerzy projektu to Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemia Chełmońskiego oraz partnerzy lokalni (szkoły podstawowe i licea z Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów - PTO).

Celem projektu współpracy *Kluby Inteligencji Finansowej* było wzmocnienie kapitału społecznego przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie przedsiębiorczości, kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży, a także integrację i aktywizację społeczną na obszarze objętym przez Partnerskie LGD. Rezultatami projektu były: warsztaty z zakresu edukacji finansowej dla osób powyżej 15 roku życia organizowane poprzez powszechnie dostępne spotkania tematyczne z ekspertem - webinary on-line (z zakresu m.in. promocja firmy na Facebooku, Instagramie, podstawy księgowości), zorganizowanie jednego ogólnodostępnego wydarzenia w celu integracji uczestników i promocji projektu w każdym LGD, wydanie mapy oraz materiałów informacyjno-promocyjnych w poszczególnych LGD oraz realizacja jednej wizyty studyjnej. Jednocześnie zrealizowano filmy promujące działania i podsumowujące projekt przez każdego z partnerów. Rezultaty projektu zarazem pozwoliły na promocję działalności Stowarzyszenia, jak również na wzmocnienie jego marki (m.in. wydanie mapy obszaru na którym działa LGD).

W roku 2022 LGD „Zielone Sąsiedztwo” zrealizowała kolejny projekt współpracy – 3K – Kompetencje, Kreatywność, Kobiecość. Projekt skierowany do kobiet powracających na rynek pracy i chcących podnosić swoje kompetencje, zrealizowany był z dwiema sąsiednimi LGD oraz z lokalnymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi. Szkolenia, warsztaty, liczne wydarzenia integrujące i promujące miały charakter otwarty.

Projekty współpracy są pracochłonnym ale jednym z najlepszych mechanizmów aktywizujących społeczności lokalne.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Ankietowanie przeprowadzone w trakcie ewaluacji wykazało, że respondenci są podzieleni w ocenie jakości życia na obszarze objętym LSR. W obydwu pytaniach o zadowolenie z warunków życia w gminie liczba usatysfakcjonowanych była bardzo podobna do liczby niezadowolonych, a dominującą odpowiedzią była wartość neutralna. Trudno więc przewidzieć jak będzie wyglądała weryfikacja wskaźników oddziaływania w 2023 roku.

W kolejnych latach przewiduje się kontynuację badań i analiz.

CEL OGÓLNY 1	Rozwój społeczno-gospodarczy poprzez udostępnienie infrastruktury i świadczenie usług z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań i współpracy międzysektorowej.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby w (%) mieszkańców wysoko i bardzo wysoko oceniających poziom świadczenia usług społecznych na obszarze PTO	Udział procentowy	0%	3%	Badanie ankietowe

CEL OGÓLNY 2	Ochrona środowiska i klimatu oraz wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazu kulturowego wpływa na wysoką jakość życia oraz przyciąga nowych mieszkańców oraz turystów.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby w (%) mieszkańców wysoko i bardzo wysoko oceniających warunki życia na obszarze PTO	procent	0%	3%	Badanie ankietowe

Ocena wpływu na kapitał społeczny

W tym okresie programowania LGD nie prowadziła projektów grantowych, kapitał społeczny był budowany przede wszystkim poprzez działania integracyjne. Dodatkowo środki finansowe z funkcjonowania Stowarzyszenia były kierowane na projekty integracyjne. Decyzja, że LGD nie prowadziła w tym okresie programowania projektów grantowych była podyktowana brakiem możliwości budżetowych Stowarzyszenia. Z tego punktu widzenia rezygnacja z projektów grantowych była decyzją słuszną i racjonalną. Natomiast prawdopodobnie organizacje pozarządowe byłyby zainteresowane projektami grantowymi. Składki członkowskie w LGD pozostają na bardzo niskim poziomie od roku 2009. Podejmowane są próby zmiany i poprawienia tej sytuacji. Podniesienie poziomu składek członkowskich od partnerów samorządowych umożliwiłoby LGD wejście w procedurę grantową w latach 2023-27. Co docelowo wpłynęłoby na podniesienie kapitału lokalnych organizacji.

Przez LGD były wspierane projekty infrastrukturalne, które wpływały na kapitał społeczny w taki sposób, że tworzono warunki, aby kapitał mógł się rozwijać np. wyposażano lub

remontowano obiekty pełniące funkcje kulturalne lub sportowe. Infrastruktura jest bardzo ważna w procesie budowania kapitału społecznego. Mieszkańcy muszą mieć miejsce spotkań, w którym mają szanse na realizację działań miękkich (warsztaty, spotkania, imprezy kulturalne lub sportowe).

Istotnym kierunkiem działań LGD wspierających lokalny kapitał społeczny są projekty promujące i wspierające lokalnych liderów. We Współpracy ze Stowarzyszeniem Europa i My zrealizowano projekt „Silni Liderzy” szkoleniowo/doradczy wspierający osoby aktywne oraz lokalne organizacje. Przeprowadzono cykl szkoleń i spotkań dla NGO z zarządzania, roli lidera w Organizacji, źródeł finansowania. Udzielano bezpłatnych konsultacji i doradztwa dla lokalnych liderów i grup nieformalnych. Ponadto w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Europa i My od lat współpracujemy przy programach Działaj Lokalnie i FIO Mazowsze Lokalnie. Także coroczne wydarzenie Żurawie Powiatu Grodzkiego, w którym jesteśmy partnerem – służy promowaniu postaw liderek i angażowaniu się w działania na rzecz dobra wspólnego. Wymienione aktywności finansowane były ze środków zewnętrznych, pozyskanych z innych źródeł niż PROW, co jest istotne w kontekście odpowiedzi ankietowych, w których wg wykresu nr 16 wypowiadający się mieszkańcy (13%) uważają, że LGD nie pozyskuje oczekiwanej ilości środków z funduszy zewnętrznych. Należy ponadto zaznaczyć, że dodatkowe działania i projekty nie wchodzi w zasadnicze obowiązki pracowników biura. Takim przykładem jest też kilkuletni projekt realizowany we Współpracy z Miastem Podkowa Leśna, tj „Podkowa Leśna=Human Smart Town” – w ramach projektu LGD organizowało dla młodych mieszkańców bezpłatne zajęcia pozalekcyjne z podstaw Elektroniki i programowania. Ponadto analizując odpowiedzi ujęte w wykresie nr 11 tj „Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r?” – można wnioskować, że część respondentów nie ma wiedzy, które z wydarzeń lokalnych i w jaki sposób są finansowane oraz jakie podmioty organizacyjnie za nimi stoją.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że systematycznie wspierano projekty dotyczące promocji walorów obszaru, na którym prowadziła działalność LGD. Projekty były prowadzone często przez organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, grupy nieformalne. Wszystkie te projekty wpływały na rozwój kapitału społecznego.

Przedsiębiorczość

LGD w opinii swoich przedstawicieli potwierdza, że przedsiębiorczość lokalna powinna być wspierana. Zgodnie z LSR fundusze z PROW były skierowane na rozwój lub podejmowanie działalności gospodarczej. Wydaje się, że kwota dotacji na rozwój działalności jest za niska, aby była atrakcyjna dla przedsiębiorców. Zdecydowanie więcej jest podpisanych umów z beneficjentami na podejmowanie nowej działalności niż na rozwój przedsiębiorczości. Zdaniem LGD w przyszłości będą kontynuowane dotacje na podejmowanie nowej działalności

gospodarczej. Natomiast w zakresie wysokości dotacji na rozwój powinny być one podwyższone. LGD nie powinna wskazywać w projektowanych przedsięwzięciach konkretnych branż lub kodów PKD, ponieważ wymagałoby to wzięcia odpowiedzialności za kierunki rozwoju gospodarczego obszaru. Wystarczające powinno być przestrzeganie definicja nieuciążliwości oraz powiązanie z grupami defaworyzowanymi (jako beneficjenci i także jako odbiorcy usług). Ponadto biznesy powinny wpisywać się w cele LSR i to powinno być mocno premiuwane w przyszłej perspektywie.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W LSR były przewidziane pośrednio projekty dotyczące turystyki. Nie prowadzono projektów dotyczących rozwoju samej turystyki. Wpływ na rozwój turystyki uzyskiwano poprzez rozwój rekreacji i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego (np. stacje naprawy rowerów i ścieżka rowerowa, organizowanie rajdów rowerowych). Były prowadzone projekty infrastrukturalne wspierające dziedzictwo kulturowe (np. doposażenie i remonty domów kultury oraz ich otoczenia. W ostatnim naborze w 2021r złożono kilka wniosków dotyczących budowy infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w postaci wypożyczalni rowerów oraz sprzętu turystycznego typu namiot samochodowy. Wnioskowano także o wyposażenie mobilnej sauny, której oferta jest powiązana z lokalnymi przedsięwzięciami sportowo-rekreacyjnymi.

Grupy defaworyzowane

W LSR zidentyfikowano następujące grupy defaworyzowane; - młodzież oraz osoby młode do 35 r.ż., - kobiety oraz osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem do lat 6, - seniorzy oraz osoby niesamodzielne. Zdaniem LGD grupy zostały dobrze zidentyfikowane na czas tworzenia LSR. Działania LGD nakierowane były na poprawę sytuacji grup defaworyzowanych. Jednak przyjęte przez LGD kryteria były za mało zróżnicowane. W lokalnych kryteriach wyboru wniosków udział tych grup był gratyfikowany. W składanych wnioskach przyznawano dodatkowe punkty osobom, które znalazły się w przedstawionej grupie defaworyzowanej zgodnie z LSR. Finalnie każdy wniosek dostawał jakieś punkty.

W nowej perspektywie planujemy obniżyć wiek dla grupy osób wykluczonych co ma odpowiadać na trudności ze zdobyciem pierwszej pracy i zatrudnienia (wiek do 25 - 30 lat). Do tych grup włączymy także osoby niepełnosprawne wraz z ich najbliższym otoczeniem (rodzice dzieci niepełnosprawnych) oraz młodzież 14+ jako odbiorcę działań społecznych i planowanej infrastruktury.

Innowacyjność

LGD przyznaje, że kryterium innowacyjności było najbardziej kontrowersyjnym i trudno mierzalnym kryterium. Było ono problematyczne w ocenie. Generowało najwięcej dyskusji w

Radzie LGD. Starano się oceniać wnioski w szerszym kontekście całościowego trendu wśród składanych wniosków na przestrzeni czasu oraz w danym naborze. Istotne było dla Rady czy dany wniosek jest kolejnym wnioskiem, który chce wytwarzać produkty uprzednio już podjęte w przeprowadzonych projektach na danym obszarze działania LGD czy jest pierwszym wnioskiem, który będzie w istotny sposób odpowiadał na potrzeby mieszkańców danego obszaru. W kryteriach wyboru operacji przewidziano premiowanie działalności ukierunkowanych na innowacje. Innowacyjność określona została jako wdrożenie nowego (nie istniejącego na obszarze LGD w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku) lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów ludzkich, przyrodniczych bądź kulturowych na poziomie całej LGD.

Kryterium okazało się być mało różnicujące ze względu na otwartość mieszkańców do udoskonalania procesów, zarządzania etc.

Ocena obejmowała szerszy kontekst całościowego trendu wśród składanych wniosków na przestrzeni czasu. Członkowie Rady oceniali projekty biorąc pod uwagę również sposób realizowania potrzeb mieszkańców poszczególnych miejscowości na obszarze LGD.

Projekty współpracy

W opinii LGD ten okres programowania był generalnie przyjazny dla realizacji projektów współpracy. Lokalne grupy działania miały oddzielnie zarezerwowane budżety z PROW na ich realizację. Projekty te są wysoko oceniane przez LGD. Dzięki nim zbudowane zostały więzi Współpracy pomiędzy uczestniczącymi w działania LGDami oraz pomiędzy społecznymi i instytucjonalnymi partnerami. Problematyczne i kłopotliwe jest rozliczanie tych projektów. Zdaniem LGD jest trudne rozliczanie projektów współpracy w przypadku niewielkich LGD, dysponujących niewielkimi środkami obrotowymi, gdyż trzeba środki finansowe wyłożyć na początku projektu. Zasada zasilania finansowaniem wyprzedzającym sprawdza się o ile ocena i podpisanie umów przebiega sprawnie. System refundacji, czyli całościowego rozliczania się dopiero po przeprowadzonym projekcie jest ograniczający i niekorzystny dla podmiotów z niskim kapitałem obrotowym. Same projekty współpracy dają dużo możliwości zorganizowania wielu działań. LGD starało się, aby działania realizowane w ramach projektu współpracy były innowacyjne i możliwie jak najbardziej otwarte dla wszystkich mieszkańców obszaru. Wówczas wiele osób mogło skorzystać z takiego projektu.

Ocena funkcjonowania LGD

LGD współpracuje z 3 gminami partnerskimi, współtworzącymi Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów, z którymi współpraca układa się bardzo dobrze. Stowarzyszenie „Zielone Sąsiedztwo” było przez władarzy gmin traktowane bardzo poważnie i po partnersku w realizacji przedsięwzięć na rzecz mieszkańców. LGD nie zgłasza żadnych problemów we współpracy z samorządami.

Jedyną artykułowaną potrzebą jest zapewnienie płynności finansowej Stowarzyszenia, w przypadku wejścia LGD w procedurę grantową lub podczas realizacji tzw projektów własnych. Podwyższenie składek członkowskich powinno zapewnić lepszą realizację zadań LSR w nadchodzącej perspektywie finansowej. Uruchomienie procedury grantowej wzmocni i zasili lokalne organizacje a pośrednio przyczyni się do wzmocnienia kapitału społecznego.

Biuro LGD w zakresie działań informacyjno-szkoleniowych i doradczych funkcjonowało na wysokim poziomie. Dodatkowo poza działaniami obowiązkowymi (nabory wniosków, doradztwo przy ich tworzeniu) LGD angażowała się w działania animacyjne i aktywizacyjne. Organizowanych było przez LGD wiele warsztatów, spotkań szkoleniowych i imprez lokalnych we współpracy z samorządami lub stowarzyszeniami. Prowadzone były projekty szkoleniowo-doradcze wzmacniające aktywne osoby. Prowadzono szkolenia wspierające kompetencje lidarskie. LGD brało udział w imprezach okolicznościowych, lokalnych organizowanych przez samorządy - co wymiennie aktywizowało mieszkańców, pobudzało do działania, jak również było szansą i platformą do rozmów na temat przyszłych inicjatyw LGD.

W przyszłości LGD chciała by podnieść zasięg oddziaływania projektów animacyjnych i aktywizacyjnych. Zdaniem LGD, aby poprawić realizowane działania byłoby dobrze pozyskać do współpracy w Stowarzyszeniu młodych ludzi, aby mogli wdrażać nowe pomysły i realizować nowatorskie rozwiązania dla mieszkańców, szczególnie młodzieży.

Ocena procesu wdrażania

LGD na poziomie lokalnego wdrażania LSR nie miała problemów z realizacją rzeczową i finansową. Problemy w procesie wdrażania pojawiają się kiedy wnioski trafiają do Urzędu Marszałkowskiego. UM potrzebuje dużo czasu na weryfikację wniosków. Zwłaszcza jest to istotne przy naborach dedykowanych samorządom, oraz w przypadku osób zakładających działalność gospodarczą - inwestujących w wyspecjalizowane urządzenia. . Gdy proces oceny wniosków trwa za długo, umowy nie są finalnie podpisywane, np. na skutek zmiany sytuacji rynkowej. Wówczas pieniądze wracają do LGD. Jest to sytuacja podwójnie niekorzystne dla Stowarzyszenia i dla potencjalnego beneficjenta. (Należy zaznaczyć, że finansowanie kosztów bieżącej działalności biura oraz aktywizacji jest procentem od podpisanych umów.)

PROW nie jest łatwym programem. Dla LGD stosowane procedury są jasne i klarowne. Jednak beneficjenci narzekają na zawichość i stopień skomplikowania procedur. LGD na spotkaniach i szkoleniach stara się zawsze przełożyć procedury na prostszy, bardziej zrozumiały język.

Niektórzy wnioskodawcy mają też problem z biznes planami, które są bardzo rozbudowane. W wielu miejscach powtarzane są te same informacje. LGD stara się pomagać w przygotowywaniu wniosków oraz w ich realizacji i rozliczaniu.

Kryteria oceny wniosków stosowane przez LGD nie są dostatecznie różnicujące w procesie oceniania wniosków przez Radę. Miernikiem dobrej pracy biura LGD jest ilość osób, która efektywnie skorzystała z doradztwa realizowanego przez LGD. Doradcy zatrudnieni w biurze LGD krytycznie analizują pomysły na projekty w okresie prowadzonego naboru. Na tym etapie odsiewane są projekty, które nie miały by powodzenia na późniejszym etapie. W związku z tym składane wnioski, które docierają do Rady LGD są już głęboko przekonsultowane z przedstawicielami LGD i zawierają interesujące, dobrze rokujące przedsięwzięcia. Jednakże zdarzają się wnioskodawcy, którzy posiłkując się firmami zewnętrznymi nie korzystają z doradztwa w biurze LGD, lub korzystają szczątkowo.

Znaczącym problemem jest sposób rozliczania działalności aktywizacyjnej Stowarzyszenia. Zasadniczą formą weryfikacji działań jest forma finansowa. Zadanie jest zaliczone jako wykonane jeśli, w związku z nim, wydatkowano fundusze budżetowe z PROW. W praktyce nie wszystkie z realizowanych zadań generują koszty finansowe, ale przez to nie mogą być wykazane i osiągnięte realne wskaźniki. Brak alternatywnej możliwości rozliczenia merytorycznego i jakościowego to zdecydowanie słabość obecnego systemu weryfikacji wskaźników w zakresie aktywizacji.

Wartość dodana podejścia LEADER

LGD jest zadowolona ze współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Do projektów dotyczących aktywizacji zapraszane były jako partnerzy lokalne organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne.

Zdaniem Stowarzyszenia współpraca z beneficjentami, po satysfakcjonującym rozliczeniu zrealizowanych przez nich projektów przebiega raczej incydentalnie. Większość beneficjentów traktuje nabory oraz działania Stowarzyszenia jako incydentalną potrzebę wsparcia finansowego i proceduralnego w realizowanych przedsięwzięciach, dlatego są tylko pojedyncze przypadki kontynuacji współpracy z LGD.

Zdaniem LGD, pomimo szerokiej promocji i dostępności informacji, mieszkańcy nie kojarzą raczej, że dane przedsięwzięcie było sfinansowane z pośrednictwem LGD. Ten aspekt stosunkowo niskiej rozpoznawalności szerokiego zakresu działalności LGD na rzecz społeczności lokalnej jest szczególnie odczuwalny w odniesieniu do wieloletniej, społecznej pracy członków Rady i innych organów Stowarzyszenia. Należy podkreślić, że poza pracownikami biura zatrudnionymi na umowy o prace i wynagradzanimi z oddzielnej puli środków (poza środkami pozyskanymi przez LGD na realizację LSR), żaden z członków organów

Stowarzyszenia nie pobiera wynagrodzenia z tytułu pełnionych latami, odpowiedzialnych i czasochłonnych funkcji.

Komplementarność projektów jest spełniona na poziomie przygotowywania LSR. Projekty realizowane przez Stowarzyszenie „Zielone Sąsiedztwo” są z reguły komplementarne wobec siebie.

LGD jest zadowolona ze współpracy z urzędnikami Urzędu Marszałkowskiego, Ale nie wszystkie obszary mogą być ocenione w pełni pozytywnie. Chodzi przede wszystkim o terminy rozpatrywania wniosków i terminy podpisywanych umów oraz rozliczeń. Dotyczy to zarówno wniosków wybieranych w konkursach organizowanych w LGD jak i wniosków składanych przez LGD (na przykład projekty współpracy). Nawet pojedyncze przypadki opóźnień na etapie oceny w UM, są odbierane przez beneficjentów jako wpływające na złą ocenę pracy LGD.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

W ramach Partnerstwa trzy sektory tworzą Stowarzyszenie, ale nie wszystkie mają na nie jednakowy wpływ.

Sektor publiczny jest nie tylko beneficjentem funduszy dostępnych w LGD ale aktywnie współpracuje z organizacją. Współpraca to przybiera formę finansową (w postaci składek członkowskich) i organizacyjną tj. partnerstwa przy realizacji różnorodnych projektów realizowanych na rzecz społeczności lokalnej, co stanowi szkielet dla rozbudowanej aktywności społecznej LGD.

Drugim sektorem są organizacje pozarządowe i aktywni mieszkańcy – członkowie LGD. Jako wnioskodawcy, również oni pełnią podwójną rolę: z jednej strony wnioskują o środki finansowe i są beneficjentami, z drugiej wspierają LGD w działaniach aktywizujących społeczność lokalną. Działania ukierunkowane na rozwój organizacji pozarządowych obszaru LSR skutkują budową sieci zaprzyjaźnionych i gotowych do pomocy stowarzyszeń, fundacji i grup nieformalnych. Regularne wsparcie LGD na rzecz lokalnych działaczy i liderów, warto rozbudować o systemowe wsparcie poprzez programy grantowe, dostępne w systemie konkursowych dotacji. Granty z powodów finansowych nie były realizowane w LGD w mijającej perspektywie ale przy życzliwym podejściu partnerskich Samorządów, ich realizacja w latach 2023-27 jest realna.

Przedsiębiorcy jako nieodłączny element trójsektorowości najczęściej występują jako wnioskodawcy i beneficjenci, niemniej wsparcie pozyskiwane z funduszy jakimi dysponuje LGD powoduje, że i oni poczuwają się do obowiązku aktywnego uczestnictwa w działaniach społeczności lokalnych. Wszystkie trzy sektory mają również swoją stałą reprezentację w Radzie LGD, a jako członkowie Stowarzyszenia współpracują przy realizacji licznych lokalnych inicjatyw. Należałoby zatem utrzymać tę współpracę w kolejnym okresie i dołożyć starań, aby wszystkie trzy sektory czuły się współodpowiedzialne za jakość i skuteczność realizacji LSR na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów.

Oddolne podejście LEADER jest unikatowym partnerstwem, dającym szansę na budowanie więzi i wzmacnianie tożsamości lokalnej. Partnerstwo ponad podziałami administracyjnymi, oparte na wspólnych kierunkach rozwoju, wsparte dodatkowo pozyskiwanymi środkami zewnętrznymi jest realizowane od 2008r przez Stowarzyszenie LGD Zielone Sąsiedztwo na spójnym obszarze trzech sąsiadujących gmin.

Osiągnięcie wskaźników określonych w LSR wymaga, aby do realizacji wybrane zostały najlepsze wnioski spośród zgłoszonych w naborze. Podstawową, merytoryczną rolę w tym procesie odgrywa Rada LGD. Obecnie 14 osób rozstrzyga, które wnioski najlepiej spełniają kryteria wyboru operacji i poniekąd to Rada bierze odpowiedzialność za realizację Strategii w jej zasadniczej części. Członkowie Rady, w wywiadach indywidualnych, wskazywali na trudności w podejmowaniu tak ważnych decyzji szczególnie, gdy niektóre z kryteriów wyboru

operacji nie dają się do końca parametryzować (np. w zakresie oceny innowacyjności). Rada LGD oprócz obowiązków związanych z oceną i wyborem operacji do dofinansowania stanowi ważne, bezpośrednie zaplecze wielu działań LGD, dlatego należy wspierać członków Rady nie tylko na poziomie odpowiednich szkoleń, ale przede wszystkim wdrażając jednoznaczne procedury oraz wypracowując wewnętrzne, klarowne kryteria wyboru operacji i przyjazny regulamin tego gremium. Istotnym elementem wpływającym na jakość pracy Rady jest atmosfera zaufania i współodpowiedzialności. Członkowie Rady pracują społecznie a czas poświęcony na ocenę wniosków powinien przekładać się na satysfakcję z pracy non profit na rzecz społeczności lokalnej.

Realizacja rzeczowa i finansowa LSR przebiegała zgodnie z planem. Precyzyjny i klarowny system wskaźników pozwalał łatwo identyfikować zagrożenia i im przeciwdziałać. Jeśli występowały problemy z realizacją rzeczową to wynikały one z rozwiązywania umów przez wnioskodawców (lub niepodpisywania umów z Urzędem Marszałkowskim przez wnioskodawców wybranych na poziomie LGD).-Zasadniczą przyczyną opóźnień we wdrażaniu środków na rozwój i zakładanie działalności gospodarczej-był długotrwały proces weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Dezaktualizacja biznesplanów i kosztorysów w erze inflacji powoduje w wielu przypadkach, że pomysł na biznes nie wytrzymuje próby czasu, nawet jeśli się na dobre nie zaczął. Rekomendacja skrócenia czasu oraz tam, gdzie jest to możliwe usprawnienie procedury to kolejna uwaga, która nie dotyczy LGD bezpośrednio, ale nie może być pominięta w ewaluacji.

Zmiany społeczne i gospodarcze ostatnich lat dotknęły również LGD. Zmiany zauważane i wskazywane były ramach ewaluacji wewnętrznej i prowadzonych warsztatów refleksyjnych. Po konsultacjach społecznych dokonywano zmian w LSR, jednak dotyczyły one głównie wskaźników i dostosowania kryteriów wyboru operacji oraz procedur do zmieniającej się sytuacji. Obecnie prowadzone analizy danych wykazują, że zmiany te powinny być głębsze i szybciej wprowadzane. Należy oczywiście podkreślić, że zmiany w dokumencie dla LGD zasadniczym nie zależą wyłącznie od Stowarzyszenia i ograniczane są przepisami i stanowiskiem MRiRW oraz Samorządu Województwa. Niewątpliwie warto zatem zaapelować o bardziej praktyczne podejście tych władz do zasady elastyczności LSR ukierunkowanej na rozwiązywanie aktualnych problemów społecznych. Strategia jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań LGD. Zgodność zapisów LSR z Wizją i Misją Stowarzyszenia, oraz z zapisami Statutu a także spójność z innymi dokumentami wewnętrznymi takimi jak regulaminy są nie tylko wymogiem formalnym, ale gwarantują prawidłowość funkcjonowania Stowarzyszenia. Jednakże zapisy LSR nie powinny być sztywne i ograniczające możliwości działania, lecz elastyczne w przypadku zmieniających się dynamicznie okoliczności zewnętrznych. Przykładem są okoliczności okołokowidowe – nie wszystkie procesy możemy przewidzieć z odpowiednim wyprzedzeniem ale powinniśmy móc na nie reagować adekwatnie i maksymalnie szybko.

Mimo, że biuro nie ma statusu organu Stowarzyszenia to pełni w nim kluczową rolę. Pracownicy biura zajmują się naborami wniosków, udzielają doradztwa, prowadzą szkolenia dla wnioskodawców, wspierają Radę w procesie oceny wniosków, odpowiadają za dokumentację po naborze. Dodatkowo biuro realizuje plan komunikacji, plan szkoleń, aktywizację społeczności i zajmuje się promocją. Wnioskodawcy oraz członkowie LGD wysoko ocenili pracę biura we wszystkich wymiarach zamieszczonych w ankiecie. Doceniono organizację pracy, kompetencje pracowników oraz ich zaangażowanie. Ważnym czynnikiem jest łączenie w jednej osobie funkcji Prezesa oraz dyrektora biura. Ułatwia to komunikację i przepływ informacji oraz usprawnia proces podejmowania decyzji. Z uwagi na rolę biura w procesie realizacji strategii rekomendacją dla władz LGD jest otoczenie pracowników opieką i wsparciem nie tylko w wymiarze wynagrodzeń ale również rozwoju zawodowego oraz atmosfery i stabilnych warunków pracy.

Znaczącym utrudnieniem w działalności LGD jest rozbudowana biurokracja. Nadmierna ilość dokumentacji przeszkadza w pierwszej kolejności wnioskodawcom. Wniosek, a szczególnie biznesplan jest trudny, skomplikowany i trudno znaleźć uzasadnienie dla tak rozbudowanej analizy ekonomicznej przy podejmowaniu działalności gospodarczej. Skutkuje to również problemami dla LGD ponieważ dbałość o jakość wniosków powoduje konieczność prowadzenia dużej liczby długotrwałych konsultacji i doradztwa. Sama procedura odbija się na Stowarzyszeniu koniecznością generowania różnego rodzaju dokumentów, a na poziomie Urzędu Marszałkowskiego skutkuje niepotrzebnym wydłużeniem procedury weryfikacji i oceny. Mimo, że rozwiązanie problemu leży poza zasięgiem LGD nie można pominąć tej kwestii w ewaluacji. Samą rekomendacją odbiurokratyzowania procedur i dokumentów skierować należy do instytucji nadrzędnych. Ważnym usprawnieniem byłoby wdrożenie elektronicznego systemu składania wniosków. To rozwiązanie wyeliminowałoby wiele z błędów popełnianych przez wnioskodawców i poprawiłoby przepływ informacji i dokumentacji pomiędzy wnioskodawcami, LGD i Samorządem Województwa

W podsumowaniu należałoby zaznaczyć, że Ewaluacja realizacji zapisów LSR jest procesem szerszym, niż tylko ocena wdrażania finansowanego ze środków PROW. Realizacja Wizji i Misji LGD, oraz zadań statutowych współtworzą proces rozwoju Stowarzyszenia. LGD z wyboru realizuje dodatkowe działania oraz podejmuje projekty finansowane z innych niż PROW, zewnętrznie pozyskiwanych środków. Zapewnienie płynności finansowej i stabilności Stowarzyszenia w kontekście rozliczeń z PROW w formie refundacji lub częściowego finansowania wyprzedzającego czy zaliczek – jest wyzwaniem dla Zarządu LGD.

Podczas badania wzięto pod uwagę zastosowane kryteria trwałości, pozwalające ocenić w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów), mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego. W tym aspekcie szczególnie istotna wydaje się ocena jakości partnerstwa trójsektorowego wewnątrz LGD oraz partnerstwa Gmin w ramach Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów.

W ramach wdrażania LSR zrealizowano na obszarze LGD pokrywającym się terytorialnie z obszarem Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów szereg działań i projektów o charakterze infrastrukturalnym, aktywizującym, integrującym a także wspierającym rozwój Przedsiębiorczości lokalnej. Połowę budżetu LSR przeznaczono na przedsiębiorczość. Przeszkolono i wsparto 50 a docelowo 80 tysięcznymi dotacjami w formie premii ponad 100 nowych firm rozpoczynających działalność lokalną a tym samym tworzących nowe miejsca pracy. Nowe, mniej korzystne dla beneficjentów zasady wymuszą nowe podejście do wspierania osób przedsiębiorczych w nadchodzącej perspektywie finansowej.

Kolejne badania ewaluacyjne, badające trwałość uzyskanych efektów pozwolą ocenić faktyczny wpływ zrealizowanych działań na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższej perspektywie czasowej.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	12
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	19
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	19
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach	21
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy.....	22
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	23
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	23
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania	24
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	24
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	25
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	25
Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	26
Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	27
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?	28
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	28
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	29
Wykres 16. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach	30
Wykres 17. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	30
Wykres 18. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?.....	31

Wykres 19. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? 32	32
Wykres 20. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	32
Wykres 21. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:	33
Wykres 22. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?.....	34
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?	34
Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	35
Wykres 25. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania "Zielone Sąsiedztwo"?	38
Wykres 26. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?	39
Wykres 27. Realizacja finansowa – stan na 31.12.2021 r.	43
Tabele	
Tabela 1. Ludność ogółem.....	14
Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym.....	14
Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	14
Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	15
Tabela 5. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych).....	15
Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	15
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem	16
Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	16
Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	17
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.....	17
Tabela 11. Biblioteki i ich filie.....	17
Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem	18
Tabela 13. Szkolenia pracowników biura i członków organów LGD	36
Tabela 14. Zebrania organów LGD	38
Tabela 15. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r.	41

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie ngorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD Zielone Sąsiedztwo

Szanowni Państwo,

W imieniu Stowarzyszenia LGD Zielone Sąsiedztwo, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety oceniającej funkcjonowanie LGD Zielone Sąsiedztwo. Zapraszamy Państwa – mieszkańców gmin: Brwinów, Milanówek i Podkowa Leśna - tworzących wspólną markę Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów do wyrażenia opinii na temat działalności naszego Stowarzyszenia. Znaleźliście się Państwo w grupie osób znających specyfikę działania naszej LGD. Członkowie Stowarzyszenia oraz beneficjenci Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich inicjatywy LEADER to osoby najczęściej kontaktujące się i współpracujące z biurem LGD znajdującym się od 2009 roku w Podkowie Leśnej przy ul. Świerkowej 1. Zachęcamy do wyrażania opinii także osoby, które np. korzystały z doradztwa lub czynnie uczestniczyły w wydarzeniach organizowanych przez LGD.

Aktualna ankieta dotyczy lat 2015-2022. W tym czasie realizowaliśmy na obszarze Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2014-2020 opracowaną wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy niniejszą ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu LSR jak i teraz Państwa opinie, oceny i zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Ankiety są anonimowe. Wszystkie dane pozyskane w trakcie badania będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii. Pozyskane dane statystyczne zostaną wykorzystane w procesie ewaluacji oraz staną się materiałem do analizy niezbędnej przy opracowywaniu kolejnej LSR na lata 2023-27.

Serdecznie dziękujemy za współpracę. W razie pytań zachęcamy do kontaktu z biurem LGD. Tel 22 724 58 90, zielonesasiedztwo@gmail.com

Anna Łukasiewicz - Prezes Stowarzyszenia LGD Zielone Sąsiedztwo

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prorowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						
3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prorowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby. Jakież?

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki?

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?)

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijały się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

--

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą budowy lub remontu infrastruktury drogowej						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, pump track siłownie zewnętrzne, stacje rowerowe)						
5.	Związane z potrzebą rozwoju						

	aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki, zajęcia rekreacyjno – sportowe						
6.	Związane z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego						
7.	Związane z potrzebą promocji obszaru objętego LSR						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Brwinów
2. Podkowa Leśna
3. Milanówek

16. Ile lat mieszka Pani/i na terenie gminy

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. do 5 lat
2. od 5 do 15 lat
3. powyżej 15 lat

17. Które z poniższych zdań najlepiej oddaje sytuację stałych domowników?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. wszyscy na co dzień żyjemy (pracujemy lub uczymy się i mieszkamy) w tej gminie
2. wszyscy na co dzień dzielimy życie pomiędzy tę gminę i inne miejsce (miejsca) poza tą gminą (tu mieszkamy, ale pracujemy lub uczymy się gdzieś indziej)

3. część domowników na co dzień żyje w tej gminie a część dzieli życie pomiędzy tę gminę i inne miejsce (miejsca)

18. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

19. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 25 lat
3. od 26 do 35 lat
4. od 36 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

20. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury)
5. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców obszaru LGD Zielone Sąsiedztwo

Ankieta badająca poziom satysfakcji mieszkańców Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów

Szanowni Państwo, Mieszkańcy Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów,

W imieniu Stowarzyszenia LGD Zielone Sąsiedztwo oraz partnerskich Gmin, zwracamy się z prośbą o wypełnienie załączonej ankiety badającej poziom satysfakcji mieszkańców Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów. Zapraszamy Państwa – mieszkańców Brwinowa, Milanówka i Podkowy Leśnej do wyrażenia opinii na temat warunków życia w Państwa gminach. Ankieta została opracowana we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i służy ewaluacji procesu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Zielone Sąsiedztwo” realizowanej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2014 – 2022.

Ponieważ Stowarzyszenie przygotowuje się do pozyskania kolejnych środków z UE na lata 2023-27 jej wyniki pozwolą także lepiej wykorzystać potencjalne środki z dofinansowań unijnych, możliwe do pozyskania za pośrednictwem LGD a przeznaczone do wykorzystania na inicjatywy mieszkańców, stowarzyszeń, instytucji oraz lokalnych samorządów.

Ankieta jest anonimowa, jej wypełnienie może zająć około 5 minut.

Serdecznie dziękujemy za poświęcony czas. W razie pytań zachęcamy do kontaktu z biurem LGD. Tel 22 724 58 90, zielonesasiedztwo@gmail.com

Anna Łukasiewicz - Prezes Stowarzyszenia LGD Zielone Sąsiedztwo

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie

4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	jakości transportu zbiorowego						
7.	przepustowości głównych tras komunikacyjnych w gminie w godzinach szczytu (utrudnienia w ruchu drogowym)						
8.	dostępności TRAS ROWEROWYCH						
9.	bezpieczeństwa na drogach						
10.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
11.	Tożsamości mieszkańców z regionem						

12.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
13.	Działań na rzecz bezrobotnych						
14.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
15.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
16.	Działań na rzecz kobiet						
17.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
18.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						
19.	Dostępności miejsc pracy						
20.	działalności INSTYTUCJI OPIEKI SPOŁECZNEJ						
21.	możliwości skorzystania przez potrzebujących z USŁUG OPIEKUŃCZYCH finansowanych przez gminę						
22.	POMOCY udzielanej PRZEZ INSTYTUCJE GMINY osobom znajdującym się w gorszym położeniu						
23.	POMOCY udzielanej PRZEZ ORGANIZACJE SPOŁECZNE osobom znajdującym się w gorszym położeniu						
24.	dostępu do LEKARZY SPECJALISTÓW						
25.	funkcjonowania Aptek						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowani e tak	Racze j tak	Racze j nie	Zdecydowani e nie	nie wie m
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji i pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń, grupa teatralna etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					

10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Co, Pan/i zdaniem, na ogół przeważa w RELACJACH POMIĘDZY LUDŹMI na terenie naszej gminy:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. przeważa nieufność, ostrożność i INTERES PRYWATNY
2. przeważa poczucie solidarności i DBAŁOŚĆ O DOBRO WSPÓLNE

7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

8. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji

2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

12. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

13. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
14. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

14. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Zielone Sąsiedztwo”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

15. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

16. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

17. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

18. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

19. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe

2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Brwinów
2. Podkowa Leśna
3. Milanówek
4. Inna gmina

22. Ile lat mieszka Pani/i na terenie gminy

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. do 5 lat
2. od 5 do 15 lat

3. Powyżej 15 lat

23. Które z poniższych zdań najlepiej oddaje sytuację stałych domowników?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. wszyscy na co dzień żyjemy (pracujemy lub uczymy się i mieszkamy) w tej gminie
2. wszyscy na co dzień dzielimy życie pomiędzy tę gminę i inne miejsce (miejsca) poza tą gminą (tu mieszkamy, ale pracujemy lub uczymy się gdzieś indziej)
3. część domowników na co dzień żyje w tej gminie a część dzieli życie pomiędzy tę gminę i inne miejsce (miejsca)

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut